

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

65. aastakäik

4. veebruar 2022

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitud ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

INTERACTIO – hübriidrežiim – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 146. istungjärg, 12.10.2021–14.10.2021

2022/C 61/01	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „ELi 2021. aasta kohalik ja piirkondlik baromeeter“	1
2022/C 61/02	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgu ning ülemaailmsete ja kohalike kliimameetmete liitide kohta	5

ARVAMUSED

Regioonide komitee

INTERACTIO – hübriidrežiim – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 146. istungjärg, 12.10.2021–14.10.2021

2022/C 61/03	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi lapse õiguste strateegia ja Euroopa lastegarantii“ .	9
2022/C 61/04	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tõhus kaasamine 2021.–2027. aasta partnerluslepingute ja rakenduskavade koostamisse“	15
2022/C 61/05	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava: prognoosi, hoia ära, kaitse ja reageeri“	21
2022/C 61/06	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kaitse Euroopa Liidus“	26
2022/C 61/07	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Uus tarbijakaitse tegevuskava – tarbijate toimetulekuvõime parandamine, et edendada majanduse kestlikku taastumist“	30

2022/C 61/08	Euroopa Regioonide Komitee arvamused teemal „Võrdõigusslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõigusslikkuse strateegia 2020–2025“	36
--------------	--	----

III *Ettevalmistavad aktid*

Regioonide komitee

INTERACTIO – hübriidrežiim – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 146. istungjärg, 12.10.2021–14.10.2021

2022/C 61/09	Euroopa Regioonide Komitee arvamuse eelnõu teemal „Euroopa digiidentiteet“	42
--------------	--	----

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – HÜBRIIDREŽIIM – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
146. ISTUNGJÄRK, 12.10.2021–14.10.2021

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „ELi 2021. aasta kohalik ja piirkondlik baromeeter“

(2022/C 61/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

- võttes arvesse oma aruannet „2021. aasta kohalik ja piirkondlik baromeeter“, mis põhineb kaasaval, fakti- ja tõendus põhisel lähenemisviisil ning mille valmimisse olid kaasatud mitmed partnerid ja institutsioonid;
 - arvestades, et aruande eesmärk on mõtiskleda Euroopa Liidu olukorra piirkondliku ja kohaliku mõõtme üle, esitada Euroopa, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi poliitilistele otsustajatele tõendeid ja anda olulisi soovitusi eelseisva aasta kõige pakilisemate probleemide kohta;
 - arvestades, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on olnud pandeemia vastu võitlemisel, ettevõtete ja töötajate toetamise meetmete rakendamisel ning järkjärgulise ja kestliku taastumise ettevalmistamisel esirinnas;
 - arvestades, et 2020. aasta baromeetri aruanne on näidanud, et COVID-19 kriisi mitmetahuline mõju oli – ja on endiselt – väga asümmeetriline ja sellel on tugev territoriaalne mõõde, ning et vaieldamatult on vaja mõista, kuidas pandeemia mõjutab kohalikku ja piirkondlikku arengut;
1. rõhutab, et COVID-19 pandeemia ja selle arvukad tagajärjed on pannud tõsiselt proovile meie demokraatia toimimise ja ühiskonna ning eelkõige tervishoiusüsteemide vastupidavuse, viies mitme süsteemi kokkuvarisemiseni; juhib tähelepanu sellele, et mõju on olnud kogu liidus ebahühtlane: piirialad ja linnapiirkonnad osutusid haavatavamaks, samal ajal läks maapiirkondades, mis on tervishoiuteenuste kättesaadavusega seoses üldiselt ebasoodsamas olukorras, suhteliselt paremini; nõuab strateegilisemat poliitika prognoosimist ja investeeringuid, et muuta Euroopa tervisekaitse reaalsuseks, ning toonitab, et piirkondlikud tervishoiusüsteemid on ELi vastupanuvõime nurgakivi ja need peavad olema tulevase tervishoiualase valmisoleku ja reageerimise struktuuri osa; nõuab – sh Euroopa Komisjoni 2022. aasta alguseks väljakuulutatud ühtse turu erakorraliste meetmete paketi taustal –, et kõigi piirialasid mõjutavate kriiside korral arvestataks Euroopa tööturule avalduvat mõju ja taotletaks jätkusuutlikke erandeid kõigile piiriülestele töötajatele, et hoida ära põhjendamatuid kaitselünki;
 2. rõhutab, et pandeemia pani proovile ka meie majanduse vastupanuvõime. ELi SKP 6 % vähenemine 2020. aastal peidab endas suuri piirkondlikke erinevusi, mille põhjuseks võib tuua piirkondade asjaomased piirangud, aga ka nende struktuursed omadused, näiteks riskisektorites töötavate inimeste osakaal, haridustase, mikroettevõtjate osakaal või juhtimise kvaliteet. Selleks et linnad ja piirkonnad saaksid kasutada võimalikult palju ära taasterahastu „Next Generation EU“ võimalusi ja keskenduda pikaajalistele investeeringutele, mis neid struktuurseid omadusi parandavad, tuleks taastemeetmete ajakava pikendada 2024. aastani. Samuti on tarvis pikendada lühiajaliste taastemeetmete suurema kaasrahastamise määra kohaldamist veel ühe aasta võrra ning tagada kooskõla eri rahastamisprogrammide ja reguleerivate meetmete vahel;

3. rõhutab, et vähenevate tulude ja suurenevate kulude kombinatsioon avaldab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eelarvele enneolematut survet, mille tulemuseks on nn kääriefekt. 2020. aastal võib see lahknevus kõigi ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste puhul olla hinnanguliselt ligikaudu 180 miljardit eurot. See hõlmab 124 miljardi euro suurust kulude kasvu rahvatervise, ettevõtluse toetamise ja muude meetmete tõttu ning 55 miljardi euro suurust tulude vähenemist tegevuse (ning seega maksu- ja teenustasutulude) vähenemise tõttu. Riikide valitsuste ja ELi märkimisväärne toetus kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eelarvele on seda mõju leevendanud, kuid see leevendus on liikmesriigiti väga ebaühtlane ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vajavad jätkuvat toetust 2021. aastal ja pärast seda. Seega on olukord mõju avaldanud ka eelarvestabiilsusele ning maksuautonoomiale laiemalt, mis võib mõjutada avalike teenuste tõhusat osutamist. Euroopa majanduse juhtimise raamistikus ei võeta praegu piisavalt arvesse vahet jooksvate kulude ja pikaajaliste/kestlike investeeringute kulude vahel, mistõttu tuleb raamistiku läbivaatamisel paremini kajastada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajadusi. Eelkõige tuleb kehtestada kestlike avaliku sektori investeeringute tasakaalus eelarve nõue ning jätta avaliku sektori netoinvesteeringud stabiilsuse ja kasvu pakti kohastest eelarvepuudujärgi arvutustest välja;
4. kinnitab veel kord vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused taaste- ja vastupidavusrahastu ning konkreetsemalt selle peamiste tegevusvahendite – riiklike taaste- ja vastupidavuskavade – hindamise ning rakendamise. Nagu baromeetri esimeses väljaandes kardeti, on selline osalemine osutunud piiratuks: väga väike arv liikmesriike on üksikasjalikult kirjeldanud oma kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist konsulteerimisprotsessi või on süstemaatiliselt kirjeldanud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli igas poliitikavaldkonnas. Selline vähene kaasatus on muret tekitav, arvestades et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on avaliku sektori investeeringute peamised edasiviijad ning et taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärgid on pädevuse jaotuse alusel kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks eriti tähtsad. Komitee väidab, et viis, kuidas riiklike taaste- ja vastupidavuskavasid on koostatud ning kuidas kohalike ja piirkondlike omavalitsusi on kaasatud, ei soodusta taastekavade omaksvõtmist. Paljusid riigipõhiseid soovitusi ei võetud arvesse vastutuse puudumise ning selle tõttu, et kohalike ja piirkondlike omavalitsusi ei olnud Euroopa poolaasta protsessi piisavalt kaasatud;
5. rõhutab, et riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad kujutavad endast ka olulist võimalust edendada keskkonnanahoidlikku majanduse taastamist. Üle poole Euroopa roheline kokkuleppe põhiteemadest on täielikult lõimitud riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse, mida analüüsiti hiljutises komitee uuringus, ning rohepöördele kulub keskmiselt 41 % riiklike taaste- ja vastupidavuskavade eelarvest. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kliimameetmete elluviimisel esirinnas, kuna 75 % ELi kodanikest elab linnapiirkondades (mis tekitavad suurema osa kasvuhoonegaaside heitkogustest) ning kiiresti kasvab nende kohalike ja piirkondlike omavalitsuste arv, kes on võtnud endale kohustuse tegutseda. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad seega olema täieõiguslikud partnerid Euroopa roheline kokkuleppe algatuste väljatöötamisel ja rakendamisel, eelkõige sellistes poliitikavaldkondades nagu hoonete renoveerimine, säästev liikuvus või linnaruumi haljastamine. Samuti on neil eriti head võimalused tagada taastefondide järjepidev kasutamine koos Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega (sh Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Regionaalarengu Fondiga);
6. rõhutab, et kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning keskkonna säilitamine ja taastamine on vastupanuvõimelisema ja kestlikuma ühiskonna ja majanduse ülesehitamise põhielemendid, kuna COVID-19 pandeemia, kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise mõju on väga erinev, sõltudes Euroopa piirkondade geograafilistest, majanduslikest ja sotsiaalsetest iseärasustest; kordab, et tõhusad kliima- ja keskkonnameetmed nõuavad mitmetasandilise valitsemise täielikku kohaldamist, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles integreerima riigi tasandist madalamat tasandit täielikult Euroopa roheline kokkuleppe poliitikasse. Komitee rõhutab, et kliimamuutused ja elurikkuse kadumine on ülemaailmne probleem ja et 2021. aasta on pöördealine aeg teha otsustavaid edusamme ühiste üleilmsete kliimameetmete võtmisel ja tunnustada ametlikult kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panust, ennekõike ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgu ja ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgu kontekstis. Komitee uurib võimalusi teha koostööd selliste partneritega nagu Euroopa Komisjon, ÜRO katastroofiohu vähendamise amet (UNDRR) ja Teadusuuringute Ühiskeskus, et luua piirkondlik vastupanuvõime platvorm. Platvormi eesmärk on toetada kohalike ja piirkondlike omavalitsusi nende vastupanuvõime tugevdamisel tulevaste kriiside suhtes sellistes valdkondades nagu loodusõnnetused, kliimamuutused ja tervishoid, kogudes andmeid ja parimaid tavasid;
7. peab kahetsusväärseks, et 2020. aastal suurenes töötuse määr enamikus ELi NUTS 2. tasandi piirkondades ning et see halvenemine mõjutab eriti noori pärast mitut järjestikust aastat kestnud paranemist. Et ELis töötamise, elamise ja reisimise uues normaalsuses ei jäetaks kedagi kõrvale, on vaja tõsist arutelu majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning ühtekuuluvuse kui ELi üldise väärtuse üle. Porto sotsiaaltippkohtumine ja sellele järgnenud Porto sotsiaalkohustus peavad sillutama teed ELi sotsiaalse mõõtme tugevdamisele ning tuleb teha kõik jõupingutused 2030. aastaks seatud eesmärkide saavutamiseks. Välja tuleks töötada konkreetsete meetmed ohustatud elanikkonnarühmadele. Näiteks peaks kõigil noortel olema juurdepääs programmile „Erasmus+“ ja igal noorel eurooplasel peaks olema minimaalse kvalifikatsiooni ja minimaalsete oskuste tagatis, mida tunnustatakse kõigis liikmesriikides;

8. tõstab esile selle nn uue normaalsuse helgema külje, kuna pandeemia kiirendas ka digiüleminekut. Enamikus ELi liikmesriikides on siiski märkimisväärne linna- ja maapiirkondade digilõhe seoses taristu, interneti kasutamise ja e-valitsuse teenuste kasutamisega, samuti on tehnoloogiatööstus tugevalt koondunud konkreetsetesse ELi piirkondadesse. Kestlikuks taastumiseks on vaja see digilõhe ületada kõiki valitsustasandeid kaasavate terviklike strateegiatega abil. Pandeemia näitas digitaalse ühenduvuse väärtust ja vajadust digitaalse ühtekuuluvuse järele, mis peaks olema samaväärne majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvusega. Sellega seoses tuleb luua kohalikul ja piirkondlikul tasandil tugev ja terviklik andmekogum, et viia 2030. aasta digikompassis sisalduvad digieesmärgid üle kohalikule ja piirkondlikule tasandile, kajastades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli digiüleminekus. Need siduvad digieesmärgid tuleks lisada Euroopa Komisjoni rakendamisaruan데sse maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni kohta;
9. toetab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste osatähtsuse suurendamist pagulaste ja rändajate integreerimisel. Arvestades vajadust reageerida üleilmsele rändeprobleemile kohalikul tasandil, on paljudel kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel rändajate vastuvõtmisel ja integreerimisel aktiivne roll, pakkudes nende vajaduste rahuldamiseks elutähtsat linnataristut ja teenuseid, näiteks taskukohaseid eluasemeid ja sotsiaaleluruumi, kvaliteetset haridust ja tervishoiuteenuseid. Sellest tulenevalt tuleb rändajate vastuvõtmise ja integreerimise poliitika sõnastada alt üles lähenemisviisina, konsulteerides kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, et need poliitikameetmed ei oleks vastuvõtivate kogukondade reaalsusest eraldatud. Lisaks on vaja lihtsustada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste juurdepääsu toetavatele rahalistele vahenditele ning omavalitsustel, kes osalevad ELi ümberpaigutamiskavas ja/või arendavad oma integratsiooniprojekte peaks olema võimalik saada otsetoetusi;
10. märgib murega, et kaubandus- ja koostöölepingust tulenevatel Ühendkuningriigi ja ELi suhetel puudub piisav territoriaalne mõõde. Komitee on valmis andma panuse Ühendkuningriigi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega tehtava territoriaalse koostöö positiivsesse tegevuskavasse, mis põhineb uutel võimalustel, mis ei tugine üksnes kaubandus- ja koostöölepingu institutsionaalsele raamistikule. Selleks võiks luua mitu konkreetset algatust, näiteks muuta määrust Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta, et hõlbustada Ühendkuningriigiga nende rühmituste loomist või pakkuda konkreetset toetust riigiasutuste haldussuutlikkusele osaleda koostööprojektides Ühendkuningriigi partneritega. Järelevalve kohalike ja piirkondlike omavalitsuste osalemise üle Brexitiga kohanemise reservi rakendamises on samuti väga tähtis, et kontrollida, kas Ühendkuningriigi EList väljaastumise territoriaalne mõju on kõrvaldatud;
11. rõhutab, et küsitluse kohaselt, mis korraldati komitee nimel üldse esimest korda rohkem kui miljoni kohalikul ja piirkondlikul tasandil valitud poliitiku seas, leiab peaaegu kaks kolmandikku kohalikest poliitikutest (64%), et piirkondadel, linnadel ja küladel ei ole ELi poliitika kujundamises piisavat mõju. Seetõttu võib Euroopa väljuda COVID-19 kriisist demokraatlikult ja ka keskkonnavalaselt vastupidavamalt, tunnistades ja kohaldades ametlikult aktiivset subsidiaarsust, et tagada meetmete võtmine tasandil, mille tegevus toob kodanikele võimalikult palju lisaväärtust, ning kooskõlastatud ja tõhusate otsustusprotsesside olemasolu;
12. rõhutab, et Euroopa tuleviku konverents on võimalus, mida kasutada Euroopa demokraatia edendamiseks. Esindusdemokraatiat täiendavate ning tugevdavate osalus- ja arutleva demokraatia tavade rakendamise ja arendamise peamiste osalejatena on linnad ja piirkonnad hädavajalikud, et suurendada üldsuse usaldust demokraatliku otsustusprotsessi vastu; kutsub seetõttu ELi institutsioone üles kasutama konverentsi võimalusena katsetada uuenduslikke meetmeid (näiteks interaktiivset mitmekeelset digiplatvormi ja kodanike paneelarutelusid), mis võivad saada ELi otsustusmenetluste alalisteks elementideks, ning õppida paremini tundma kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajadusi, kaaludes ühtlasi vajadust muuta aluslepinguid;
13. rõhutab, et piirkondade areng sõltub suurel määral nende füüsilise ühenduse kvaliteedist. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu vajadusele edendada raudteed, mis on põhielement, et lahendada ühistranspordiühendustega kaetuse probleem äärpoolsetes ja vähem arenenud piirkondades; rõhutab vajadust süvendada keskkonnavalaslike, uuenduslike ja ohutute transpordiliikide integreerimist; tunnistab, et piirkondlikel lennujaamadatel on ELi territoriaalses ühtekuuluvuses oluline roll hõredalt asustatud, äärepoolsete või vähem arenenud piirkondade jaoks; toonitab, et arvestades ülemaailmseid probleeme, mida saab lahendada üksnes koostöö kaudu, peavad ELi piirkonnad ja linnad suunama oma tähelepanu nii ELi kui ka väljapoole;
14. leiab, et kohalikul ja piirkondlikul tasandil valitud miljonil ELi poliitikul on suur potentsiaal anda oma panus Euroopa demokraatia ülesehitamisse, ning märgib meie hiljutise uuringu põhjal, et enamiku nende poliitikute sõnul muudab nende suurem kaasatus demokraatia toimimise ELis paremaks;

15. annab komitee presidendile ülesande edastada 2021. aasta kohalik ja piirkondlik baromeeter ja käesolev resolutsioon Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidentidele ja Euroopa Ülemkogu eesistujale ning 27 liikmesriigi riigipeadele ja valitsusjuhtidele; samuti kutsub Euroopas valitud kohaliku ja piirkondliku tasandi poliitikuid üles levitama aruannet kodanike hulgas ja kohalikus meedias.

Brüssel, 13. oktoober 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgu ning ülemaailmsete ja kohalike kliimameetmete liitude kohta

(2022/C 61/02)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. on sügavalt mures järeltulevate põlvkondade jaoks, mis esitati valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) viimases aruandes „Kliimamuutused 2021 – reaalteaduslik alus“⁽¹⁾, milles kinnitatakse, et on kiiresti vaja kehtestada tõhusad ja terviklikud strateegiad, et saavutada Pariisi kokkuleppe eesmärk hoida globaalne soojenemine tunduvalt alla 2 °C, soovitatavalt 1,5 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega, võidelda kliimamuutuste vastu ning leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda;

2. rõhutab asjaolu, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused viivad ellu 70 % kõigist ELi õigusaktidest, 70 % kliimamuutuste leevendamise meetmetest, 90 % kliimamuutustega kohanemise meetmetest ja 65 % kestliku arengu eesmärkidest, mis moodustavad ühe kolmandiku avaliku sektori kulutustest ja kaks kolmandikku avaliku sektori investeringutest ELis. Seega on nad eesliinil, tegeledes kliimamuutuste mõjuga kohalikul ja piirkondlikul tasandil ja suurendades oma territooriumi vastupanuvõimet kliimaprobleemide suhtes;

3. tuletab meelde, et Pariisi kokkuleppes tunnustatakse mitmetasandilise valitsemise tähtsat rolli kliimapolitikas ja vajadust teha koostööd piirkondade, linnade ja valitsusväliste osalejatega. See põhimõte tuleks nüüd kasutusele võtta kõigil valitsustasanditel, et luua kontakte ja tasandada riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi kliimamuutuste meetmete vahel eksisteerivaid lõhesid. Komitee rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste hääl on muutunud rahvusvahelistel kliimamuutusi käsitlevatel läbirääkimistel ja algatustes tugevamaks, ning väljendab heameelt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võrgustike algatuste üle ja nende panuse üle ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni valitsusväliste osalejate kliimateemalisse platvormi (NAZCA). Komitee rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rühma otsustavat rolli nende seisukohtade koondamisel kogu maailmas ning kliimamuutuste vastu võidelda soovivate kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ülemaailmse võrgustiku jätkuval tugevdamisel;

4. on seisukohal, et poliitiliselt oluliste, demokraatlikult valitud valitsusväliste osalejate, nt kodanikele kõige lähemal asuvate haldusasutuste ehk kohalike ja piirkondlike omavalitsuste väärtustamine ülemaailmses kliimaalase juhtimise süsteemis on oluline tingimus kliimaeesmärkide saavutamiseks ja seepärast on äärmiselt tähtis, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni õigusraamistikus tunnustataks seda alt ülespoole suunatud juhtimisvormi, tunnistades ametlikult selle rolli otsustusprotsessis;

5. rõhutab komitee olulist rolli enam kui miljoni kohaliku ja piirkondliku juhi institutsioonilise esindajana ja võrgustike võrgustikuna. Komitee leiab, et seda ainulaadset positsiooni tuleks kasutada ja püüda tugevdada komitee positsiooni globaalses kliimajuhtimises. Komitee kutsub seetõttu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üles sõlmima vastastikuse mõistmise memorandumi Euroopa Regioonide Komitee kui Euroopa linnade ja piirkondade institutsioonilise esindajaga, keskendudes eelkõige kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele sektorites, kus valitsemisse juba kaasatakse jõuliselt kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, nagu energia pakkumine ja nõudlus, liikuvus ja transport, põllumajandus, jäätmekäitlus, linnaplaneerimine ja hooned ning üleujutuste ohjamine;

6. rõhutab, et piirkondade ja linnade käimasolevatel tegevustel ja kohustustel peaks olema oluline roll ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi Glasgow's toimuva 26. istungjärgu (COP26) ettevalmistamisel ning nad tuleb teha COP26-l ametlikult nähtavaks. Komitee kutsub seetõttu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üles tegema koostööd komiteega ja teiste asjaomaste kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rühma esindajatega, et ametlikult tunnustada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panust (st piirkondlikult ja kohalikul kindlaksmääratud panuseid), selleks et ametlikult tunnustada, jälgida ja toetada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks tehtavat tööd kogu maailma linnade, kohalike omavalitsuste ja piirkondade poolt, võttes eeskujuks Edinburghi deklaratsiooni elurikkuse kohta;

7. kutsub COP26 eesistujariiki Ühendkuningriiki üles tagama, et kavandatud COVID-19 sanitaarmedmed võimaldaksid valitsusvälistel osalejatel COP26 töös Glasgow's aktiivselt osaleda. Komitee kutsub sellega seoses Euroopa Komisjoni üles tagama komitee delegatsiooni kui COP26-l osaleva ELi delegatsiooni ühe osa piisava osaluse ja kaasatuse. Komitee kordab oma lubadust teha koostööd Euroopa Parlamendi delegatsiooniga;

⁽¹⁾ Täielik aruanne on kättesaadav aadressil https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf.

8. rõhutab, et Euroopa roheline kokkulepe eesmärk muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks kehtib liidusiseselt, integreerides kestlikkuse kriteeriumid kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse, kuid määrates samal ajal ka tempot ülemaailmsel tasandil. Komitee rõhutab, et Euroopa roheline kokkulepe ning kohalike ja piirkondlike roheliste kokkulepete algatused peaksid olema vahendid Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks, ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide täielikuks rakendamiseks ning ELi edasipüüdliku panuse andmiseks 2020. aasta järgsesse ülemaailmsesse elurikkuse raamistikku, mille üle otsustatakse ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni COP15-I⁽²⁾. Euroopa roheline kokkulepe peaks lisaks kliimanetraalse saavutamisele olema ka majanduslikult elujõuline ega tohiks panna suurt koormust ega kulusid tarbijatele ja ettevõtjatele;

9. on kindlalt veendunud, et COP26 on võimalus vaadata tulevikku ja valmistada ette pinnas suurte eesmärkidega ülemaailmsele 2050. aasta tegevuskavale, täiendades kestliku arengu eesmärkidele tuginevat lähenemisviisi Pariisi kokkuleppega. Kuna Euroopa rohelises kokkuleppes juba kaalutakse süsteemseid seoseid paljude asjakohaste poliitikavaldkondadega, võib see nõuetekohase rakendamise korral pakkuda inspiratsiooni ja motivatsiooni ülemaailmseks roheliseks kokkuleppeks;

10. kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalisi üles lisama ülemaailmset kokkuvõtet käsitlevatesse eeskirjadesse osaliste kohustuse konsulteerida kohalike ja piirkondlike omavalitsustega asjaomaste kokkuvõtete koostamise etapis ja neid sellesse kaasata. Komitee kutsub eelkõige osalisi üles kaasama kohalikku ja piirkondlikku tasandit struktureeritud riikliku dialoogi kaudu oma riiklikult kindlaksmääratud panuste läbivaatamise enne osaliste konverentsi kohtumisi;

11. rõhutab, kui oluline on, et EL juhiks ülemaailmseid kõnelusi oma edasipüüdliku ja kaasava kliimapolitikaga, ning tunnistab seetõttu, et Euroopa kliimaseadus on vaieldamatu signaal ja kohustus, mis muudab Euroopa Liidu kliimameetmete alal liidriks. Seejuures nõuab komitee ka tungivalt, et kliimapüüdlused ei võõrandaks elanikke veelgi rohkem, mõjutades rängalt nende leibkondade eelarvet, millest paljusid mõjutab tugevalt COVID-19 pandeemia. Elanikud ja väikeettevõtjad ei peaks kandma julgete poliitikapakettide kulusid;

12. rõhutab sellega seoses, et paljud Euroopa piirkonnad olid kuulutanud kliimaalase hädaolukorra välja enne, kui Euroopa Parlament kliimaalase hädaolukorrast teatas, ning on juba vastu võtnud oma edasipüüdlikud kliimaalased õigusaktid. Komitee on seetõttu veendunud, et nende eksperditeadmised väärivad ülemaailmses kliimadiplomaatias rohkem tähelepanu;

13. nõuab ELi missioonide „Kliimamuutustega kohanemine“ ja „Kliimanetraalsed linnad“ ning muude asjakohaste missioonide (nagu mulla seisundit ja ookeane käsitlevad missioonid) kiiremat kohandamist ja rakendamist, kui need on heaks kiidetud. Komitee kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles koostama oma kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise strateegiad, et suurendada kohalike kogukondade ja looduslike elupaikade kaitset ja vastupanuvõimet⁽³⁾;

14. nõustudes täielikult ELi kliimaraamistiku eesmärkidega, nõuab komitee konkreetseid meetmeid nende eesmärkide toetamiseks, tagades samal ajal selle, et ühtki piirkonda ega kodanikku ei jäeta kõrvale. Eritähelepanu ja suuremat sihtotstarbelist toetust on vaja söepiirkondade, CO₂-mahukate piirkondade, vähem arenenud piirkondade ja saarte puhul;

15. väljendab heameelt Euroopa tuleviku konverentsi algatamise üle ja nõuab, et selle keskne teema oleks Euroopa roheline kokkulepe, kuna kliimamuutustel, õiglasel üleminekul ja kestlikul arengul on otsene mõju majandusele, rahvatervisele ja ELi kodanike heaolule. Komitee on seisukohal, et selles raamistikus võib Euroopa kliimapakkt mängida olulist rolli ja muutuda primaks tavaks, millest tuleks kogu maailmas eeskujult võtta;

16. on valmis korraldama koos Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja teiste asjaomaste organisatsioonidega mitmeid dialooge kodanikega ja temaatilise päeva kohalike kliimameetmete teemal, et tutvustada Euroopa roheline kokkulepe lisaväärtust ning esitleda erinevaid kohalikke algatusi. Samal ajal kordab komitee oma üleskutset komitee liikmetele näidata eeskujult ning edendada kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi kohalikke ja piirkondlikke istungjärke;

17. kutsub kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalisi koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja valitsusväliste osalejatega aitama konstruktiivselt kaasa COP26-le eelnevatele protsessidele, muu hulgas edendades kohalikke nõuandeorganeid, kodanike konvente, kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi kohalikke ja piirkondlikke istungjärke ning poolametlikke institutsioone, nagu kohalikud ja piirkondlikud noortenõukogud ja -parlamendid;

⁽²⁾ Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärk.

⁽³⁾ COR-2021-01903, Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“.

18. rõhutab, kui olulised on teadusuuringud ja andmete kogumine prognoositavate kliimavariatsioonide kohta piirkonniti, samuti kliima modelleerimine ja kliimamõju hindamine tõenditel põhineva ja ka tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega arvestava kliimapoliitika väljatöötamiseks. Komitee peab vajalikuks edendada piirkondadevahelist koostööd, et aidata ja kaitsta kõige haavatavamaid piirkondi ja kodanikerühmi;

19. toetab kliimamuutusi käsitlevate kohalike teadusplatvormide (mis on mitmes piirkonnas juba olemas ja täidavad kohaliku valitsustevahelise kliimamuutuste rühma rolli) arendamist ja nende integreerimist teabevahetusvõrgustikesse, et ergutada koostööd teadlastega ja toetada kohalikul tasandil valitud poliitikute otsustusprotsessi;

20. rõhutab, et hoolimata paljude linnade ja piirkondade võetud ulatuslikest meetmetest ei ole paljud neist ikka veel teadlikud oma kasvuhoonegaaside heitkoguste praegusest ja varasemast tasemest ning nad ei ole analüüsinud oma haavatavust kliimamuutuste suhtes, mistõttu on neil raske oma jõupingutusi kvantifitseerida ja võrrelda. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni (eelkõige kasutades täielikult ära kohalikke ja piirkondlikke energiaagentuure), Teadusuuringute Ühiskeskust ja Euroopa Energiaagentuuri – koostöös kasvuhoonegaaside riiklikke inventuure koostavate riiklike teenistustega – üles toetama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi heitkoguste hindamisel ja aruandlusel, kliimamuutuste peamiste mõjude analüüsimisel oma piirkonnas, kliimameetmete tegevuskavade koostamisel ning kohustuste võtmisel kohalikul ja piirkondlikul tasandil, nagu ühinemine linnapeade paktiga, tunnustades nende jõupingutusi Euroopa fondide kaudu;

21. väljendab heameelt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames taastuvenergia kasutuselevõtu valdkonnas tehtud töö üle, mis on eduka kliimakaitse eeltingimus. Komitee on seisukohal, et taastuvenergia laialdaseks kasutuselevõtuks lähitulevikus on vaja julgeid laienemiseesmärke ja -meetmeid ning ulatuslikku detsentraliseeritud taristu kavandamist;

22. palub Euroopa Komisjonil teha Euroopa Regioonide Komiteega koostööd, et uurida, kuidas piirkondlikud kliimameetmete tegevuskavad võiksid toimida kohalikul ja piirkondlikult kindlaksmääratud panustena, millega aidatakse kohalikul tasandil kaasa Pariisi kliimakokkuleppele, ning kuidas saaks need ametlikult tunnustada riiklikult kindlaksmääratud panuste täienduseks, pöörates erilist tähelepanu topeltarvestuse vältimisele. Kõigepealt peaksid kohalikul ja piirkondlikult kindlaksmääratud panused saama riiklike energia- ja kliimakavade lahutamatuks osaks, kui energialiidu juhtimist käsitlev määrus läbi vaadatakse;

23. toetab sellega seoses ülemaailmse linnapeade pakti ühist aruandlusraamistikku kui sammu kohalike ja piirkondlike jõupingutuste võrreldavuse suunas ning palub Euroopa Komisjonil jätkuvalt toetada ja laiendada selliseid algatusi nagu linnapeade kliima- ja energiapakt nii ELis kui ka väljaspool seda;

24. on seisukohal, et kliimameetmete rakendamist kohalikul tasandil tuleb täiendada ja rikastada teabe jagamise, vastastikuse õppimise ja piirkondade mitmekesisuse arvessevõtmise kaudu. Kohalike ja piirkondlike osalejate võrgustikud ja liidud on teadmiste suurendamisel piirkondlikul, riiklikul ja ülemaailmsel tasandil olulise tähtsusega;

25. tugevdab jätkuvalt oma koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsuste üleilmsete, Euroopa ja riiklike ühenduste, piirkondade ja linnade sidusrühmade kogukondade, riikide parlamentide ning teiste osalejatega;

26. väärtustab institutsioonidevahelist koostööd ja suuremat sünergia oma partneritega: näiteks piirkondlike parlamentidega Euroopa Liidu Piirkondlike Seadusandlike Kogude Konverentsi kaudu, algatusega RLEG, mida edendab seadusandlike volitustega piirkondade rühm, RegHubi võrgustiku ja ühtekuuluvuspoliitika allianssi võrgustikuga, komitee kampaaniaga „Euroopa roheline kokkulepe“; noorte valitud poliitikutega spetsiaalse programmi kaudu; piirkondlike ja kohalike poliitikutega, kes vastutavad Europe Directi keskuste eest ning katseprojektiga „Building Europe with Local Entities“ (Euroopa ülesehitamine koos kohalike üksustega);

27. rõhutab rahastamise rolli kliima- ja kliimamuutustega kohanemise eesmärkide saavutamisel ning seda, et kohalikud omavalitsused peavad tegema koostööd erasektori ja finantsasutustega, et teha kestlikke investeeringuid kooskõlas heitevabaduse, saastevabaduse, minimaalsete jäätmete ja kliimamuutustega kohanemise alaste eesmärkidega. Komitee kordab oma üleskutset, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid roheline kokkuleppe projektide jaoks ELi rahalistele vahenditele vahetult ligi pääsema, ja teeb Euroopa Komisjonile ettepaneku luua kohalike omavalitsuste jaoks konkreetne kliimainnovatsiooni programm;

28. peab ülemaailmset linnastumist kliimameetmete ja rahastamise ⁽⁴⁾ puhul keskseks kliimasektoriks. Komitee märgib suureneva linnastumise taustal linnade keskset rolli kliimaneutraalsuse suunas liikumisel innovatsiooni katseplatvormidena ning uute lähenemisviiside edendamisel kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, eelkõige ruumilise planeerimise, kestliku liikuvuse, taskukohaste eluasemete ja energiatõhusate hoonete näol. Komitee kordab oma toetust algatustele, mille eesmärk on tutvustada parimaid tavasid ja teadmussiiret, nagu programmi „Horisont“ kliimaneutraalsete linnade missioon, linnade tegevuskava partnerlused jne;
29. on seisukohal, et Euroopa territoriaalse koostöö rühmitustel ja muudel piiriülestel struktuuridel on oluline roll kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise alase piiriülese, riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö hõlbustamisel ja edendamisel;
30. väljendab heameelt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni töö üle soolise võrdõiguslikkuse ja kliimapoliitika vahelise seose valdkonnas ⁽⁵⁾ ning kutsub Euroopa Komisjoni üles töötama samas suunas. Komitee kutsub üleilmseid ja Euroopa osalejaid üles investeerima soolisesse analüüsi ja sooliselt segregeeritud andmetesse, et täielikult mõista kliimamuutuste mõju kõigis haavatavates rühmades, rakendama sootundliku eelarvestamise meetodeid ning tagama kõigile sugudele ja tasanditele võrdne juurdepääs esindatusele poliitikakujundamises. Komitee toetab sellega seoses üleskutset parandada soolist tasakaalu ELi ja riikide delegatsioonides ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsil;
31. kordab oma üleskutset võtta keskkonna- ja kliimamuutustega seotud kaalutlusi paremini arvesse ELi välissuhetes ja eelkõige ELi kaubanduspoliitikas. Komitee rõhutab samuti, kui oluline on jagada vastastikuseid kogemusi territoriaalse koostöö platvormide, nt ARLEMI ja CORLEAPI raames, samuti linnadevaheliste partnerluste kaudu. Kliimamuutused peaksid jääma ELi strateegiliseks diplomaatiliseks prioriteediks, et toetada kolmandaid riike kliimaneutraalsuse saavutamiseks ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks vajalike ulatuslike poliitikameetmete vastuvõtmisel ja rakendamisel;
32. on seisukohal, et WTO nõuetele vastav piiril kohaldatav süsinikdioksiidi kohandusmehhanism võiks edendada üleminekut kliimaneutraalsusele kogu maailmas, ning näeb kohalike ja piirkondlike omaavalitsuste selget võimalust panustada sellesse protsessi riigi tasandist madalama tasandi kliimadiplomaatia kaudu;
33. toetab täielikult põhimeetmeid, mida riikide valitsused ja finantsasutused peaksid võtma kohalike kliimameetmete eeltingimusena, nagu on kindlaks määratud elukeskkonna kliimameetmete tegevuskavas ⁽⁶⁾;
34. teeb komitee presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, ELi nõukogu eesistujariigile Sloveeniale ning Euroopa Ülemkogu eesistujale.

Brüssel, 13. oktoober 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁴⁾ Nii linnade puhta arengu mehhanism / heitkogustega kauplemise süsteemid (turumehhanisme käsitleva artikli 6 lõige 4) kui ka kestlik, lõimitud linna- ja territoriaalne areng (mitteturupõhiseid mehhanisme käsitleva artikli 6 lõige 8). Pariisi kokkuleppe artikkel 6.

⁽⁵⁾ <https://unfccc.int/gender>.

⁽⁶⁾ Marrakechi ülemaailmsete kliimameetmete partnerlus, 2021.

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – HÜBRIIDREŽIIM – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
146. ISTUNGJÄRK, 12.10.2021–14.10.2021

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi lapse õiguste strateegia ja Euroopa lastegarantii“

(2022/C 61/03)

Raportöör:	Jari ANDERSSON (FI/EPP), kohaliku tasandi volikogu liige: Sastamala linnavolikogu
Viitedokumendid:	Ettepanek: nõukogu soovitus, millega luuakse Euroopa lastegarantii COM(2021) 137 final Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi lapse õiguste strateegia“ COM(2021) 142 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll põhiteenuste osutamisel ja vaesuse vastu võitlemisel ning et komisjon ja liikmesriigid peavad tagama, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kaasatakse komisjoni teatise „Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia“ ja Euroopa lastegarantii loomist käsitleva nõukogu soovituse ettepaneku rakendamisse;
2. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa Regioonide Komitee on varem väljendanud oma arvamust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli kohta laste vaesuse vastu võitlemisel ja laste õiguste edendamisel;
3. rõhutab, et liikmesriigid saavad piisavalt teavet selle kohta, kuidas rakendatakse praegusi Euroopa meetmeid laste vaesuse vastu võitlemiseks ja laste õiguste edendamiseks erinevatel kohalikel ja piirkondlikel tasanditel;
4. soovib osaleda tulevases dialoogis ja koostöös Euroopa Komisjoni, Euroopa Liidu Nõukogu, kodanikuühiskonna, laste õiguste ühenduste ja muude sidusrühmadega laste- ja noortepoliitika küsimustes;

Üldised kaalutlused

5. toetab Euroopa Komisjoni ettepanekut võtta vastu nõukogu soovitus Euroopa lastegarantii loomise kohta ja teatist ELi lapse õiguste strateegia kohta, mille eesmärk on tõhusalt edendada liikmesriikide, piirkondade ja kohalike omavalitsuste jõupingutusi vähendada laste vaesust ja parandada laste õigusi õiglasemas ja kaasavamas liidus ning eri piirkondades, linnades ja valdades. Seejuures tuleb järgida subsidiaarsuse põhimõtet;
6. rõhutab, et laps on eelkõige laps, olenemata tema etnilisest päritolust, soost, rahvusest, sotsiaalsest ja majanduslikust taustast, võimetest või elukohast, ning et lapse parimaid huve tuleb arvesse võtta kõigis lapsi puudutavates poliitikameetmetes, menetlustes ja tegevustes kõikidel tasanditel. Komisjon ja liikmesriigid peavad tagama, et lapse õigused seatakse kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga esikohale ning neid võetakse arvesse kõigis lapsi otseselt või kaudselt mõjutavates liidu sise- ja välispoliitika valdkondades, meetmetes ja programmides. Samuti on oluline tagada sidusus kogu otsustusprotsessis;

7. toonitab, et igal lapsel peab kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga olema õigus piisavale elatustasemele ja võrdsetele võimalustele juba varasest east alates. Komitee juhib samuti tähelepanu sellele, et laste ja nende perede sotsiaal-majandusliku kaasatuse tugevdamine on keskse tähtsusega, et vähendada põlvkondadevahelist vaesust ja ebasoodsat olukorda, ning et sellega seoses on ülimalt oluline tagada perekondadele asjakohane sotsiaal- ja tervisekaitse ja toetus ning juurdepääs kvaliteetsele haridusele ning koolitusele ja tööhõivele;
8. kutsub liikmesriike üles eraldama piisavat ja asjakohast rahalist toetust, et tagada 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsiooni tõhus rakendamine, ning innustab neid jätkama struktuurse ebavõrdsuse käsitlemist;
9. rõhutab, et Euroopa Komisjoni algatuste eesmärkide tõhusaks elluviimiseks on oluline riigiülese, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutuste koordineeritud tegevus;
10. märgib, et oluline on teha tihedat koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, ergutada dialoogi kohalike kogukondadega laste õiguste kaitse taseme parandamiseks ning korraldada kohalikul ja piirkondlikul tasandil teavitus- ja edenduskampaaniaid, mille eesmärk on suurendada ELi rahalise toetuse abil kogu ühiskonna ja iseäranis laste teadlikkust nende õigustest;

Lastegarantii

11. rõhutab, et laste õiguste tõhusa kaitse tagamiseks tuleb tegeleda vaesuse probleemiga ning erinevate etniliste rühmade ja tõrjutud kogukondade sotsiaalse kaasamise küsimusega. Vaesus ja sotsiaalne tõrjutus võivad märkimisväärselt piirata laste ja nende perede tulevasi võimalusi;
12. juhib tähelepanu asjaolule, et selles kontekstis võetavad erimeetmed peavad olema suunatud esmajärjekorras kõige haavatavamatele lastele. Kõikidele lastele tuleb tagada kvaliteetne haridus, et kõigil lastel oleksid võrdsed võimalused oma potentsiaali arendada;
13. rõhutab vajadust määratleda head tavad, et vähendada laste vaesust ning parandada juurdepääsu laste põhiteenustele ja laste õiguste jõustamist. Komitee soovib sellega seoses kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi teadlikkuse suurendamise ja heade tavade levitamise jõupingutustesse kõikjal Euroopa Liidus. Komitee teeb ettepaneku korraldada sel eesmärgil rahvusvahelisi, riiklikke ja piirkondlikke konverentse ja õppekülastusi;
14. tunneb heameelt kavandatava Euroopa Liidu lapse õiguste võrgustiku üle, mis koosneb riikide esindajatest, rahvusvahelistest ja valitsusvälistest organisatsioonidest, kohalike ja piirkondlike ametiasutuste esindajatest ning lastest. Võrgustiku eesmärk on tugevdada laste õigusi käsitlevat dialoogi ja vastastikust õppimist Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahel ning toetada Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia rakendamist, järelevalvet ja hindamist;
15. väljendab heameelt asjaolu üle, et liikmesriigid, kus vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht on ELi keskmisest suurem, peavad eraldama 5 % Euroopa Sotsiaalfond+ vahenditest laste vaesuse vastu võitlemiseks;
16. kutsub kõiki liikmesriike – mitte ainult neid, keda laste vaesus kõige rohkem mõjutab – eraldama piisavalt vahendeid Euroopa lastegarantii soovituste toetamiseks. Komitee rõhutab sellega seoses lastega perede rahalise toetamise positiivset mõju, kuna see on tõhus viis laste vaesusega võitlemiseks. Eesmärk peaks olema töötada välja terviklik investeeringute ökosüsteem Euroopa laste jaoks, tuginedes lastegarantiile, taaste- ja vastupidavusrahasutule, struktuurifondidele ja riiklikele vahenditele, et edendada kvaliteetsete ja kaasavate teenuste tõhusat osutamist kõigile lastele;
17. märgib, et ettevõtetel ja sotsiaalsel ettevõtlusel võib olla keskne roll Euroopa lastegarantii rakendamisel, ning rõhutab vajadust investeerida asjaomase suutlikkuse suurendamisse, rahastamisvõimaluste kättesaadavaks tegemisse ja ettevõtlusalasusse haridusse. Samal ajal on Euroopa lastegarantii rakendamiseks tähtis ka arendada haridusasutusi ja sotsiaalabisüsteeme vähem arenenud liikmesriikides ELi rahastamise abil;
18. peab tervitatavaks ELi eesmarke tööhõive, oskuste ja sotsiaalkaitse valdkonnas, sealhulgas laste vaesusega seotud eesmarke. Komitee tuletab meelde, et sotsiaalõiguste samba rakendamine on ELi institutsioonide, riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning sotsiaalpartnerite ühine ülesanne;

19. toetab ettepanekut nimetada igas liikmesriigis ametisse riiklik lastegarantii koordinaator (nt laste ombudsman), kellel on piisavad vahendid ja volitused lapse õiguste strateegia ja lastegarantiiga seotud küsimuste edendamiseks, koordineerimiseks ja järelevalveks;

Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia

20. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni algatuse üle töötada välja uus terviklik lapse õiguste strateegia;

21. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on ainulaadsed võimalused rakendada laste nimel positiivseid meetmeid nende õiguste jõustamiseks ja nende arengu edendamiseks kaitsvas ja lugupidavas keskkonnas, kus neid koheldakse hästi, ning võtta meetmeid, et tagada laste kaitse mis tahes vägivalla, sh kuritarvitamise ja hooletusse jätmise eest. Edendada tuleb kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostööd ning Euroopa tasandil tuleb toetada tõhusamaid partnerlusi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel, iseäranis heade tavade jagamise osas;

22. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et ELi lapse õiguste strateegiat rahastatakse asjakohaselt, tagamaks, et strateegias seatud prioriteetide elluviimist toetatakse piisavalt ELi sisestest ja välistest rahastamisvahenditest ning liikmesriikide eelarvetest;

23. teeb ettepaneku koostada tegevuskava ja täpsem ajakava algatuse rakendamiseks koostöös liikmesriikidega, kaasates kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ning kohaliku ja piirkondliku tasandi spetsialiseerunud asutusi;

Sotsiaalne kaitse

24. peab tervitatavaks Euroopa Komisjoni võetud kohustust esitada algatus, mille eesmärk on toetada integreeritud lastekaitsemeetmete väljatöötamist ja tugevdamist. Nende meetmetega julgustatakse kõiki asjaomaseid ametiasutusi ja tööorganeid koostööd tegema ja seda tõhustama;

25. kutsub pädevaid riiklikke ametiasutusi üles tagama tõhusad ja kättesaadavad sotsiaalkindlustus- ning laste- ja noortekaitseteenused, mis pakuvad turvalist ja kaasavat keskkonda, kus lapsi ja noori koheldakse hästi, ning pöörama tähelepanu ennetusmeetmetele, varajasele sekkumisele ja haavatavas olukorras perekondade toetamisele;

26. märgib, et lapsi tuleb järgmises Euroopa poolaasta poliitikaraamistikus nõuetekohaselt arvesse võtta;

27. nõuab ELi toimimise lepingu artiklis 165 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes tungivalt, et liikmesriigid tagaksid kõikidele lastele võrdse juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale alusharidusele ja lapsehoiule, et saavutada Barcelona osalemiseesmärgid ning muuta alusharidus ja lapsehoid nõudlusel põhinevast teenusest iga lapse õiguseks, mis on Euroopa õigusnormides sätestatud seadusliku ja sotsiaalse õigusena;

Hariduskäik

28. kutsub liikmesriike lisaks üles tagama, et igal lapsel, olenemata tema etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, rahvusest, elukohast või sisserändaja staatusest, soost või seksuaalsest sättumusest, oleks juurdepääs kvaliteetsele haridusele, ning võtta asjakohaseid meetmeid koolist puudumise ja koolist väljalangemise põhjuste ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks;

29. rõhutab töötasu täieliku säilimisega vanemapuhkuse ja lapsetoetuste miinimumkännise tähtsust. Vanemapuhkuse võiks jagada iga lapsevanema jaoks eraldi õigusteks ja võimaldada puhkuse paindlikku kasutamist, sealhulgas hiljem lapse kasvades;

30. rõhutab, et õpetajate, kasvatajate ja muude vastavate spetsialistide põhikoolituse kvaliteet ja selle ajakohastamine on kõigi laste hariduse, heaolu ja kaasamise seisukohast üliolulised. Komitee toonitab samuti, et vaja on koolide ja lasteadeade piisavat, pikaajaliselt stabiilset ja vajaduspõhist rahastamist, mis tagab ka väiksemate maakoolide püsijäämise. Lisaks võiks kasutada haridustoetusi madala sotsiaal-majandusliku staatusega lastele;

31. peab üheks keskseks eesmärgiks koolide kvaliteedierinevuste ennetamist liikmesriikides ja Euroopa Liidus;

32. toetab ettepanekut võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks, ning ettepanekut võtta vastu nõukogu soovitus õpiedu saavutamise teede kohta, mille eesmärk on lahutada haridustase ja õpiedukus sotsiaalsest, majanduslikust ja kultuurilisest staatusest. Komitee toetab Euroopa Komisjoni üleskutset liikmesriikidele tagada kõigile lastele tõhus võrdne juurdepääs digivahenditele, kiirele internetiühendusele, digikirjaoskusele, juurdepääsetavatele veebipõhistele õppematerjalidele ja -vahenditele. Komitee rõhutab samal

ajal vajadust lisada strateegiasse seadmete pakkumine erivajadustega lastele, lastele, kes elavad vaesuses, tõrjutud kogukondades, nagu lapsrändajad ja roma lapsed, või äärealadel ja maapiirkondades, ning sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevate laste ja noorukite ja nende perede juhendamine ja koolitamine digioskuste vallas. Komitee pooldab avaliku sektori finantstoetuse andmist asjaomastele lastele mõeldud digiseadmetele;

33. julgustab looma hästi varustatud „andekate koole“ eelkõige piirkondades, mis seisavad silmitsi suurte sotsiaalsete probleemidega;

34. toonitab, et digiõpe ei tohiks kunagi püsivalt asendada kontaktõpet, eriti kui tehnoloogia kättesaadavus on piiratud. Kontaktõpe on oluline sotsiaalse suhtluse, kvaliteetse õppimise ja arengu seisukohalt;

35. rõhutab, kui oluline on arendada noorte oskusi iseseisvaks eluks ja koolitada haridustöötajaid toetusprogrammide kaudu;

36. rõhutab vajadust tagada sotsiaalteenuste toimimine noorte jaoks, kes lahkuvad lastekaitsest, pakkudes neile iseseisva elu alustamist soodustavat majutustoetust, koolitust ja abi, et nad saaksid integreeruda ühiskonda ja tööellu;

37. juhhib tähelepanu vajadusele luua arengukeskused ja tasuta talentide edendamise programmid andekate laste jaoks, kes elavad rasketes tingimustes ja on valmis õppima;

38. rõhutab, et õppeasutustel peaks olema suutlikkus pakkuda põhiteenuseid, mille eesmärk on tagada, et neis õppeasutustes õppivad lapsed on nii füüsiliselt kui ka vaimselt piisavalt terved;

Laste põhjustatud ja lastevastane vägivald

39. kutsub Euroopa Liitu, selle liikmesriike ja piirkondi üles tõhustama meetmeid, et teha lõpp igasugusele lastevastasele vägivaldale ja diskrimineerimisele, sealhulgas füüsilisele, seksuaalsele, majanduslikule ja psühholoogilisele vägivaldale, kuritarvitamisele, hooletusse jätmisele, väärkohtlemisele ja kübervägivaldale, sundabieludele, lapsrändajatega kaubitsemisele, piinamisele, aumõrvadele, naiste suguelundite moonutamisele, verepilaastusele, varajasele koolist väljalangemisele ja laste kasutamisele sõduritena;

40. rõhutab, et selleks, et tagada järjepidevus laste kaitsmisel vägivalda, inimkaubanduse ja ärakasutamise eest, tuleb ELi lapse õiguste strateegias arvesse võtta kõiki laste õigusi käsitlevaid seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke algatusi. Samuti kutsub komitee komisjoni üles avaldama nende ettepanekute täpse ajakava ja tagama soovitude nõuetekohase rakendamise;

41. toonitab, et oluline on töötada välja ennetavad lähenemisviisid laste vastu suunatud vägivalda kõigi vormide vastu võitlemiseks ELi ja liikmesriikide tasandil, muu hulgas edendades laste ja noorte head kohtlemist ja luues neile kaitsva keskkonna kõigis valdkondades, kus lapsed oma elu kujundavad. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning kohaliku ja piirkondliku tasandi spetsialiseerunud asutused tuleb kaasata ennetavate meetmete väljatöötamisse riiklikul tasandil;

Laste tervis

42. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles edendama vaksineerimise kohta täpse teabe edastamist, et suurendada usaldust vaksineerimisstrateegia vastu ja tagada, et desinformatsiooni tagajärjed ei mõjutaks negatiivselt laste tervist;

43. tunneb heameelt taaste- ja vastupanuvõime strateegia üle, millega edendatakse kiiret ja kaasavat taastumist COVID-19 pandeemiast;

44. juhhib tähelepanu vajadusele hinnata konkreetselt pandeemia mõju laste ja noorukite vaimsele tervisele, suurendada investeeringuid vaimsesse tervishoidu ning töötada välja strateegiad alaealise elanikkonna kaitsmiseks psüühikahäirete eest;

Laste õigused ja ränne

45. juhhib tähelepanu vajadusele tagada lapsesõbralik õigussüsteem koos asjakohaste ja kaasavate menetlustega, mis võimaldavad arvesse võtta laste erivajadusi, ning rõhutab, et oluline on tagada lapse õigus olla ära kuulatud, saada teavet selges ja lihtsas keeles, millest laps aru saab, mis on kergesti mõistetav ning kohandatud lapse vanusele, arusaamisvõimele ja arengutasemele, ning saada vajaduse korral seadusliku esindaja abi;

46. tunnustab Euroopa Komisjoni võetud kohustuse eest toetada liikmesriike selliste tulemuslike ja toimivate alternatiivide väljatöötamisel, millega vältida rändemenetlusse kaasatud laste kinnipidamist;
47. rõhutab, et oluline on toetada koduvägivalla ohvriks langenud lapsi, lihtsustades nende juurdepääsu sotsiaal- ja vaimse tervise teenustele, et hõlbustada nende taastumist ja parandada vaimset heaolu. Lisaks tuleb neid teenuseid suunata laste vägivaldse käitumise vastu ja hõlbustada vägivalda kasutanud noorte taasintegreerimist;
48. on vastu laste kinnipidamisele rände alusel. Juhinduda tuleb lapse huvidest lähtumise põhimõttest;
49. nõuab, et lapsed peaksid kõigis etappides olema laste kaitse eest vastutava pädeva asutuse ja/või avaliku teenistuse range järelevalve all;
50. tervitab Euroopa Komisjoni võetud kohustust teha tööd selle saavutamise nimel, et ELi ettevõtete tarneahelates ei kasutata enam lapstööjõudu, iseäranis äriühingu kestlikku üldjuhtimist käsitleva seadusandliku algatuse kaudu. Komitee nõuab lapstööjõu kasutamise tulemusel saadud toodete impordi keelustamist;
51. rõhutab, kui oluline on edendada sotsiaalset kaasatust ning võidelda saatjata sisserännanud laste ja noorukite vastu suunatud rassismi ja diskrimineerimise vastu;

Laste ärakuulamine ja kaasamine neid puudutavatesse küsimustesse ja otsustesse

52. kordab, et lastele tuleb tagada võimalus osaleda nende elu mõjutavate otsuste langetamisel ning lastel peab olema võimalus olla ära kuulatud vastavalt nende vanusele ja küpsusastmele kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga;
53. rõhutab, kui oluline on töötada noorte seas välja ennetusmeetmed, nimelt alkoholi, tubaka ja uimastite tarbimise ennetamise vallas. Komitee soovib sellega seoses kaasata kohalikud ametiasutused, haridusasutused ja spetsialiseerunud asutused ennetavate meetmete väljatöötamise ning teadlikkuse suurendamise alkoholi, tubaka ja uimastite tarbimisega kaasnevatest ohtudest;
54. rõhutab, et oluline on suurendada teadlikkust laste õigustest ja edendada laste osalemist kõigi tasandite otsustusprotsessides;
55. tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut edendada ja parandada laste kaasavat ja süsteemset osalemist kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil ELi laste osalusplatvormi loomise kaudu;
56. kutsub liikmesriike ja piirkondi üles looma, tõhustama ja pakkuma piisavaid vahendeid laste kaasamise uuteks ja olemasolevateks lähenemisviisideks kohalikul, piirkondlikul ja liikmesriigi tasandil;
57. innustab Euroopa Liitu ja selle liikmesriike tõhustama dialoogi riigi poliitikakujundajate ja noorte vahel. Komitee teeb sellega seoses ettepaneku korraldada koostöös kohalike omavalitsustega ühiseid seminare, mille eesmärk on kaasata noori otsustusprotsessi ja võtta arvesse nende seisukohti neid puudutavate poliitiliste arengusuundade osas;
58. tunneb heameelt selle üle, et Euroopa Komisjon nimetas vastavalt Euroopa Komisjoni ELi noortestrategias 2019–2027 esitatud ettepanekule hiljuti ametisse esimese Euroopa noortekoordinaatori Biliana Sirakova. Komitee kordab oma üleskutset kavandada korrapäraseid kohtumisi komitee ja noortekoordinaatori vahel ning muuta komitee ja koordinaatori koostöö ametlikuks⁽¹⁾;

KOKKUVÕTE

59. nõuab, et vähemalt 5 % ühiselt hallatavatest ESF+ vahenditest eraldataks Euroopa lastegarantiiga seotud meetmete toetamiseks ning Euroopa laste jaoks tõhusa investeerimise ökosüsteemi loomiseks, ühendades ELi ja riiklikud vahendid. Igas liikmesriigis tuleks nimetada ametisse riiklik lastegarantii koordinaator, kellel on vajalikud volitused lapse õiguste strateegia ja lastegarantiiga seotud küsimuste edendamiseks, jälgimiseks ja nende kohta aru andmiseks. Kõigile lastele tuleb kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tagada võimalus osaleda nende elu mõjutavate otsuste langetamisel ning lastel peab olema võimalus olla ära kuulatud vastavalt nende vanusele ja küpsusastmele;

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa solidaarsuskorpus ja ELi uus noortestrategia“, COR-2018-03892-00-00-AC-TRA.

60. juhib tähelepanu sellele, et tuleb tunnustada ja tunnistada asjaolu, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll võitluses laste vaesuse vastu ja nende kaitsmisel mis tahes vägivalda eest ning otsustav osa diskrimineerimise ja sotsiaalse tõrjutuse ennetamisel. See on kajastunud ka kohalikes meetmetes vastusena COVID-19 pandeemiale. Paljud piirkonnad, linnad ja vallad on tegutsenud kiiresti ja võtnud meetmeid, et leevendada laste vaesusele avalduvat negatiivset mõju, näiteks pakkudes toiduabi abivajavatele peredele mitmel viisil;

61. juhib tähelepanu sellele, et liikmesriigid ja teised osalejad peaksid valmistuma reaks pandeemia taandumise järel tekkivateks probleemideks, mis tulenevad muutustest laste ja perekondade elutingimustes. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on Euroopa lastegarantii ettepaneku esirinnas sihipäraste põhiteenuste osutamisel. Seepärast on äärmiselt oluline kaasata kohalikud omavalitsused ja piirkonnad peamiste partneritena lastegarantii väljaarendamisse ja rakendamisse, mitmetasandilise valitsemise edendamisse ning ühise vastutuse ja koordineeritud strateegiate väljatöötamise kohalikul, riigi ja ELi tasandil.

Brüssel, 12. oktoober 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tõhus kaasamine 2021.–2027. aasta partnerluslepingute ja rakenduskavade koostamise“

(2022/C 61/04)

Raportöör: Juraj DROBA (SK/ECR), Bratislava maavanem

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. juhib tähelepanu sellele, et ELi peamise investeerimisvahendi ühtekuuluvuspoliitika peamine eesmärk on vähendada majanduslikke, sotsiaalseid ja territoriaalseid erinevusi ELi piirkondade vahel ja tegeleda struktuuriprobleemidega, nagu töökohtade loomine, olemasolevate töökohtade kaitsmine, konkurentsivõime, majanduskasv, kestlik liikuvus ja sotsiaalne tõrjutus; rõhutab samal ajal, et piirkonnad, linnad ja omavalitsused vastutavad oma piirkondade üldise ja kestliku arengu eest ning seepärast peaksid neil olema selle ülesande täitmiseks asjakohased rahalised vahendid;
2. rõhutab, et ELi ühtekuuluvuspoliitika lisaväärtus ulatub kaugemale tõendatud positiivsest majanduslikust, sotsiaalsest ja territoriaalsest mõjust, sest see tähendab ka liikmesriikide ja piirkondade pühendumist Euroopa integratsiooni tugevdamisele;
3. rõhutab, et ühtekuuluvuspoliitikat käsitlevad ELi õigusaktid nõuavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist programmitöö perioodi kõigil etappidel alates kavandamisest kuni rakendamise ja järelevalve ning hindamiseni; on seisukohal, et programmitöö protsessi osana tuleks need asutused täielikult kaasata vajaduste analüüsimise ja meetmete kindlaksmääramise protsessi partnerluslepingute ja temaatiliste rakenduskavade ettevalmistamiseks, et tegeleda konkreetsete probleemidega piirkondades ja saavutada ühtekuuluvuspoliitika eesmärgid; Vastasel juhul tekib oht, et nende dokumentide koostamise viis ei vasta kohapealsetele vajadustele;
4. rõhutab, et peamised partnerite kaasamise eeskirjad on sätestatud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud Euroopa partnerluse käitumisjuhendis ⁽¹⁾ (Euroopa käitumisjuhend), mis kehtib ka uuel programmitöö perioodil;
5. märgib, et ühtekuuluvuspoliitika edukas rakendamine on strateegilise planeerimise alus. Selle poliitikavaldkonna peamised dokumendid on partnerluslepingud ja rakenduskavad, millega määratakse kindlaks strateegilised prioriteedid, sealhulgas rahaeraldised ja kavandatavad meetmed, millel on suur mõju piirkondade arengule järgmisel kümnendil;
6. soovib uue programmitöö perioodi peamiste strateegiliste dokumentide viivitamatut vastuvõtmist, et rakendamisega saaks alustada võimalikult kiiresti;
7. tunneb heameelt selle üle, et ELi Nõukogu eesistujariik Sloveenia on väljendanud huvi uurida täiendavalt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide partnerluse teemat, et parandada selle kohaldamist, ning on valmis tegema koostööd;

Partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtete kohaldamine

8. märgib, et partnerluse põhimõte ja mitmetasandilise valitsemise mudel, mis põhinevad tõhustatud koordineerimisel avaliku sektori asutuste, majandus- ja sotsiaalpartnerite ning kodanikuühiskonna vahel, võivad aidata tulemuslikult parandada teavitamist ELi poliitika eesmärkidest ja tulemustest;
9. märgib, et partnerluspõhine lähenemine on kaasav ja kollektiivne protsess, mis hõlmab avaliku sektori asutusi Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning asjaomaseid sotsiaal-majanduslikke partnereid ja kodanikuühiskonna esindajaid;

⁽¹⁾ Komisjoni 7. jaanuari 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 240/2014, millega sätestatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud Euroopa partnerluse käitumisjuhend (ELT L 74, 14.3.2014, lk 1).

10. juhib tähelepanu sellele, et partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtete kohaldamine aitab paremini kindlaks teha vajadusi, tugevdada kollektiivset pühendumist eesmärkide saavutamisele, suurendada partnerite vastustunnet ja parandada vastastikust täiendavust teiste vahenditega. Samuti aitab see tugevdada toetust ühisele Euroopa projektile, teavitades sellest, kuidas ühtekuuluvuspoliitika aitab kaasa kohalike probleemide lahendamisele, tuues seeläbi ELi inimestele lähemale ja vähendades demokraatia defitsiiti;
11. on seisukohal, et oma piirkonna põhjalik analüüs kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt loob aluse heale programmide kavandamisele. Lisaks aitab eri valitsustasandite sidusrühmade vaheline koostöö kaasa paremale sünergiale asjaomaste poliitikameetmete vahel ning väldib dubleerimist ja vastandlikke lähenemisviise antud valdkonnas;
12. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on juba rikkalikult kogemusi mitme programmitöö perioodi ettevalmistamisel ja rakendamisel, millele tuleb uue programmitöö perioodi paremaks kavandamiseks partnerluspõhimõtte kohaselt toetuda; juhib siiski tähelepanu sellele, et nende kogemused näitavad ka seda, et partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtete austamine on liikmesriigiti erinev ning et keskvalitsuste protsessid ei pruugi olla kaasavad;
13. märgib üldiselt, et ametlike partnerlusi rakendatakse detsentraliseeritud riikides või liidumaades, kus on loodud koostöömehhanismid, kuid siin on veel arenguruumi; samas on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll väiksemates unitaarriikides sageli piiratud. Samal ajal on paljudes riikides valdav arvamus, et mida kaugemal piirkonnad, linnad ja omavalitsused pealinnast on, seda nõrgem on nende roll programmitöö perioodi ettevalmistamisel. Komitee kutsub kõiki ELi liikmesriike üles tagama mitmetasandilise valitsemise nõuetekohase kohaldamise, et sellest saaksid kasu kõik kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;
14. on väga mures selle pärast, et partnerluspõhimõtet ei ole võimalik nõuetekohaselt kohaldada kõikides liikmesriikides. Läbirääkimised partnerluslepingute ja rakenduskavade üle on näidanud, et kuigi enamikul juhtudel on kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konsulteeritud, ei ole nende kaasamine tähendanud täielikku partnerlust Euroopa partnerluse käitumisjuhendis ettenähtud kujul;
15. tunneb muret selle pärast, et mõnes liikmesriigis on tehtud vähe edusamme dialoogi- ja suhtlusvõimaluste loomisel, et määrata kindlaks 2021.–2027. aasta programmitöö perioodiks ette nähtud piirkondlikud strateegilised dokumendid, kuni selleni, et ei teata veel seda, kui palju struktuurifondide vahendeid eraldatakse rakenduskavade rakendamiseks;
16. tunneb muret uuringu peamiste tulemuste pärast, ⁽²⁾ mis näitavad, et partnerite osalemine uue programmitöö perioodi ettevalmistamisel on võrreldes programmitöö perioodiga 2014–2020 vaid veidi paranenud ning et partnerluse rakendamise viis on muutunud vaid vähesel määral, mistõttu ei ole selle potentsiaali täielikult ära kasutatud; on samuti mures järelduse pärast, et liiga suur osa kohalikest ja piirkondlikest omavalitsustest osaleb üksnes avalikes konsultatsioonides ning neil ei ole vahetumat rolli strateegiliste dokumentide koostamisel. Riikides, kus partnerluspõhimõtte ei ole veel nõuetekohaselt kinnistunud ja see on üksnes pealiskaudne, peaks Euroopa Komisjon aitama ka uurida mehhanisme, millega tagatakse põhimõtte nõuetekohane rakendamine;
17. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles suurendama ELi ühtekuuluvuspoliitika rahastamise atraktiivsust täiendava lihtsustamise ja ülereguleerimise piiramise kaudu ning kaaluma eeskirjade ja suuniste keerukuse ja vajaduse korral nende arvu vähendamist;
18. on seisukohal, et täiemahulist partnerlust ei saa kehtestada ühegi määruse või õigusaktiga, vaid see tuleneb pikaajalisest dialoogist, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja austusel, poliitilisel kultuuril ja asjaosaliste siiral huvil asjaomase valdkonna jaoks parimate lahenduste leidmise vastu; juhib tähelepanu sellele, et see pikaajaline ja usaldusel põhinev dialoog vajab ka selget ja usaldusväärset õigus- ja tegevusraamistikku, mille eest vastutavad muu hulgas ka Euroopa Liidu institutsioonid;
19. peab kahetsusväärseks, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruuses mitte ei nõuta käitumisjuhendi rakendamist, vaid üksnes soovitataks kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, mis on viinud selleni, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavasid koostatakse suletud uste taga ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste väga vähesel osalusel ja ilma nende olulise panuseta, seades ohtu vahendite kasutamise ja rakendamise suutlikkuse. See muudab kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused praktikas pelgalt üksusteks, kes viivad ellu otsuseid, mille liikmesriigid on vastu võtnud omavalitsuste pädevuses olevates küsimustes;

⁽²⁾ Komitee uuring partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtte kohaldamise kohta ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta programmitöös <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/effcb753-a6ff-11eb-9585-01aa75ed71a1>.

20. juhib tähelepanu sellele, et partnerluse potentsiaal on mitmes riigis alakasutatud ja seda ei ole piisavalt arvesse võetud, ning kutsub üles otsima näiteid heade tavade kohta, et võimaldada sidusrühmadel etendada tõhusat rolli; peab samuti kahetsusväärseks, et mitme liikmesriigi valitsused ei ole avatud uutele lähenemisviisidele partnerite kaasamiseks ja kordavad minevikus väljakujunenud mustreid, mis takistab tõhusa partnerluse rakendamist; tervitab sellega seoses siiski Euroopa Komisjoni kavatsust uuendada Euroopa partnerluse praktikakogukonda, et vahetada kogemusi ja suurendada suutlikkust, ning on valmis sellele algatusele aktiivselt kaasa aitama;

21. rõhutab, et sidusrühmade kaasamine, nende suutlikkuse parandamine ja nende arvamuste arvessevõtmine on partnerluse rakendamisel endiselt suurim probleem, ning peab kahetsusväärseks, et mitmeid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste viimase programmitöö perioodi vastuväiteid ei ole arvesse võetud ja et partnerite kaasamise probleemid on alles; seepärast kutsub Euroopa Komisjoni üles nõudma liikmesriikidelt, et nad selgitaksid arvesse võtmata jätmise põhjuseid ning esitaksid konkreetsed meetmed sidusrühmade kaasamiseks ja tugevdamiseks uuel programmitöö perioodil;

22. on seisukohal, et mitmetasandilise valitsemise protsesside tõhus ülesehitus nõuab mitte ainult vertikaalset lähenemisviisi, mis hõlmab eri valitsemistasandeid, vaid ka horisontaalset mõõdet, mis hõlmab asjaomaseid sotsiaal-majanduslikke partnereid, kodanikuühiskonna või akadeemiliste ringkondade esindajaid;

23. juhib tähelepanu sellele, et kohalikud omavalitsused tunnevad sageli, et nad on ettevalmistavates protsessides alaesindatud ja neil on seal väike roll või neid ei võeta seal kuulda. Võttes arvesse läbirääkimistes osalevate omavalitsuste suurt arvu, esindavad neid peamiselt nende katusorganisatsioonid, millel on seega ettevalmistusprotsessis oluline roll. Nende struktuurides on siiski vaja asjakohast suutlikkust, et tagada tõhus teabevoog linnadesse ja omavalitsustesse, et nad oleksid piisavalt teadlikud käimasolevatest protsessidest ja saaksid neid oma ühenduste kaudu mõjutada;

24. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel peab olema kaalukas roll rakenduskavade järelevalvekomiteedes, ning kutsub korraldusametusi üles kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi täielikult ka Interregi programmide ettevalmistamisse;

25. nõuab partnerluspõhimõtete täielikku rakendamist ka uute vahendite raames, nagu õiglase ülemineku mehhanism, taaste- ja vastupidavusrahastu ning muud uued vahendid, mida rahastatakse uuest taasterahastust „NextGenerationEU“; juhib tähelepanu suurele mõjule, mida taaste- ja vastupidavusrahastu avaldab ühtekuuluvuspoliitikale, ning nende vahendite võimaliku dubleerimise ja vastuolude ohule;

26. nõuab, et partnerluspõhimõtet rakendatakse tõhusalt ka ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) raames, kui koostatakse ja rakendatakse strateegiakavasid. Sellesse peavad olema aktiivselt kaasatud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, iseäranis Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) meetmete puhul; rõhutab võimalusi, mida pakub partnerluspõhimõtte kohaldamine ühises põllumajanduspoliitikas, eelkõige seoses koostoime leidmisega Euroopa Regionaalarengu Fondist ja ühise põllumajanduspoliitika teisest sambast rahastatavate projektide vahel;

27. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste paralleelse diplomaatia tähtsust Euroopa tasandil ning kutsub Euroopa Komisjoni üles kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi läbirääkimistesse partnerluslepingute ja rakenduskavade vormi üle. Esitades argumente, mis põhinevad nende kindlatel andmetel ja teadmistel kohalikest probleemidest, saavad omavalitsused aidata kaasa tõhusamale ja realistlikumale prioriteetide seadmisele strateegiadokumentides;

28. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võivad kujundada oma rakenduskavasid nii, et soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise oleks kesksel kohal kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe artikli 16 punktiga f ja Euroopa Komisjoni sooviga näha ette, et soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine lisatakse ELi programmidesse, ning kavaga rakendada hiljemalt alates 1. jaanuarist 2023 mõjuhindangutes soolise mõju hindamise meetodikat; kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles seda programmitöö kõigi sammude puhul arvesse võtma;

29. rõhutab, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ja partnerluslepingute koostamise erinev ajastus võib mõnel juhul takistada tõhusat institutsioonilist koordineerimist ja piirata sünergia saavutamist. Taaste- ja vastupidavusrahastu rahastuse potentsiaalne esikohale seadmine ühtekuuluvuspoliitikaga võrreldes, mis tuleneb kiire rakendamise ja kasutuselevõtu survest, võib vähendada 2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika kavandamise ja rakendamisega seotud meetmeid, tuues kaasa täiendavaid viivitusi ja raskusi ühtekuuluvusvahendite kasutamisel. Komitee hoiatab ebahühtlase taastumise ohu eest Euroopa eri territooriumide vahel ja ebavõrdsuse suurenemise eest, mis on tingitud ruumilise lähenemisviisi puudumisest taaste- ja

vastupidavusrahasüst rahastatavate kavade koostamisel. Ta kutsub seepärast Euroopa ja riiklike ametiasutusi üles kiirendama partnerluslepingute ja rakenduskavade koostamist ning tugevdama sünergiat partnerluslepingute ning riiklike taaste- ja vastupidavuskavade vahel;

30. nõuab, et asjakohased dokumendid saadetak kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele aegsasti enne töökoosolekuid; peab samas kahetsusväärseks, et partneritel on sageli väga vähe aega dokumentide kohta märkusi esitada, ning nõuab seetõttu, et neile antav aeg oleks vastavuses kommenteeritavate dokumentide tähtsusega. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine ei peaks olema pelgalt formaalsus ja alati tuleks anda tagasisidet tehtud märkuste kohta;

31. kutsub Euroopa Komisjoni üles jälgima tähelepanelikult partnerluspõhimõtte kohaldamist nii mitteametlikel läbirääkimistel liikmesriikidega kui ka partnerluslepingute ja rakenduskavade projektide hindamisel ning andma liikmesriikidele ja asjaomastele ametiasutustele soovitusi partnerlusprotsesside parandamiseks;

32. teeb ettepaneku korraldada koostöös ELi Nõukogu eesistujariigi Sloveeniaga ühisseminar, mis keskenduks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamisele ja nende seisukohtade arvesse võtmisele, et muuta ühtekuuluvuspoliitika programmide ettevalmistamine ja rakendamine tõhusamaks; lisaks soovib käsitleda Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide partnerluse teemat ka parema õigusloome algatuse raames ja lisada see teema ka nõukogu istungite päevakorda, et rõhutada partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise eeliseid ühtekuuluvuspoliitika programmide ettevalmistamisel ja rakendamisel, näidates, et see lähenemisviis aitab saavutada ühiseid ELi poliitikaeesmärke ja seepärast tuleks seda rakendada ka teistes poliitikavaldkondades;

Euroopa käitumisjuhend Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames loodavate partnerluste kohta

33. rõhutab, kui oluline on Euroopa partnerluse käitumisjuhend ja partnerluse põhimõtte roll ühtekuuluvuspoliitikale ühise pühendumise ning selle izevastutuse suurendamisel;

34. märgib, et Euroopa käitumisjuhendis esitatakse üksikasjalikud soovitusel partnerluse tõhusaks rakendamiseks, võttes samal ajal arvesse kohaliku ja piirkondliku tasandi erivajadusi;

35. rõhutab, et komisjoni delegeeritud määruse artiklis 6 nõutakse partnerite tasakaalustatud kaasamist partnerluslepingute ja rakenduskavade koostamisse ning Euroopa käitumisjuhendi järgimist; kutsub seetõttu korraldusasutusi ja keskseid koordineerivaid organeid üles neid nõudeid täielikult rakendada ja kaasama partnereid lisaks pelgalt ametlikele konsultatsioonidele;

36. kavatseb partnerluslepingute ja rakenduskavade koostamisel tähelepanelikult jälgida Euroopa käitumisjuhendi kohaldamist kooskõlas poliitiliste prioriteetidega aastateks 2020–2025⁽³⁾. Samuti palub ta komisjonil kontrollida partnerluspõhimõtte tõhusat kohaldamist enne riiklike partnerluslepingute ja rakenduskavade heakskiitmist;

37. märgib, et partnerluse põhimõtte kehtestati seoses Euroopa käitumisjuhendiga programmitöö perioodiks 2014–2020 ning seega ei kajasta see uusi vahendeid ja pandeemia puhkemisest alates tekkinud olukorda; on seisukohal, et partnerluse põhimõtet tuleks seetõttu Euroopa käitumisjuhendis tugevdada, nagu on varasemates arvamustes juba nõutud;

38. nõuab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kaasataks täielikult programmitöö perioodi 2021–2027 vahehindamisse. See peaks hõlmama komitee arvamust esimestel aastatel rakendamisel saadud kogemuste ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ootuste kohta seoses rahastamispakettide ja tehnilise rakendamisega praeguse programmitöö perioodi ülejäänud osa jooksul; ühtlasi võiks sellest tulenevalt läbi viia uuringu, milles hinnatakse Euroopa käitumisjuhendi soovitude rakendamisel saadud kogemusi kümme aastat pärast selle kasutuselevõttu 2024. aastal; komitee peaks olema kaasatud uuringu tingimuste koostamisse, uuringut arutama ja osalema uuringu järelduste järeelmeetmete soovitude sõnastamisel;

39. kutsub Euroopa Komisjoni üles tähelepanelikult jälgima ja hindama Euroopa käitumisjuhendi rakendamist ning juhul, kui partnerlust ei rakendata piisavalt, vaatama selle läbi liikmesriikide heade tavade näidete alusel; kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma käitumisjuhendi võimaliku läbivaatamise juures arvesse käesoleva arvamuse soovitusi ja ekspertide seminaride järeldusi;

(³) <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/cor-priorities.aspx>

40. soovib, et Euroopa Komisjon kutsuks kogutud heade näidete põhjal liikmesriike üles koostama tegevuskavasid selle kohta, kuidas parandada partnerluspõhist lähenemisviisi praeguse programmitöö perioodi rakendamisel ja järelevalves;

41. soovib samal ajal, et Euroopa Komisjon kaaluks baromeetri loomist partnerluse rakendamiseks, mis soodustaks selle laialdasemat kasutamist;

Asukohapõhine lähenemisviis

42. rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine partnerluslepingute ja rakenduskavade koostamisse on peamine tingimus nende strateegiliseks koostamiseks nii, et nad kajastaksid kõnealuse piirkonna tegelikke vajadusi, ning on seisukohal, et partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise tõhus rakendamine on oluline, et paremini kindlaks määrata investeerimisprioriteetid, mida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatakse. Investeeringute tõhusaks suunamiseks on oluline võtta arvesse asjaomase piirkonna piirkondlikke ja kohalikke eripärasid, sh looduslikke ja demograafilisi tegureid, mis võivad piirkonna olukorda halvendada. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleb samuti kaasata menetlustesse, millega valitakse näitajad ja piirkondlikud eraldised, mille maht peaks vastama piirkonna struktuurilistele probleemidele. Piirkondadevaheliste ja -siseste erinevuste tõttu on endiselt vaja investeerida põhitaristusse, et pakkuda põhiteenuseid keskkonna, transpordi, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, sotsiaalteenuste, tervishoiu ja hariduse valdkonnas;

43. rõhutab, et piirkonnad, linnad ja omavalitsused tunnevad oma territooriume ja peamisi väljakutseid saavutada sellised Euroopa eesmärgid nagu roheline kokkulepe ja viia ellu sellised ülemaailmsed tegevuskavad nagu kestliku arengu eesmärgid; nad on teadlikud oma sotsiaal-majandusliku struktuuri tugevatest ja nõrkadest külgedest (nt liikuvus-, keskkonna-, kestliku ülemineku, kliima-, energiapöörde, sotsiaalse kaasatuse, ebavõrdsuse vastu võitlemise ning haridus- ja digipöörde probleemidega piirkonnad jne) ning suudavad andmete põhjal hinnata iga meetme eeldatavat mõju ja teha ettepanekuid senisest sihipärasemate meetmete või olemasolevate meetmete ümberkujundamise kohta;

44. rõhutab, et COVID-19 pandeemia on veel kord näidanud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähtsust struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisel. Samas toodi esile rahaliste vahendite puudumist paljudes kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes. Komitee väljendab sellega seoses heameelt paindlikkusmeetmete üle, mille Euroopa Komisjon võttis kasutusele CRII ja CRII+ pakettidega. Ta kutsub komisjoni üles esitama ettepaneku 100 % kaasrahastamise määra pikendamiseks veel üheks aastaks, N+3 reegli pikendamiseks ja vähese tähtsusega riigiabi künnise ajutiseks tõstmiseks, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid praegusel keerulisel ajal piisavat toetust;

45. on arvamusel, et asukohapõhine lähenemisviis võib märkimisväärselt kaasa aidata rohe- ja digipöördele, ning soovib teha sagedasemaid territoriaalse mõju hindamisi ühtekuuluvuspoliitika eri eesmärkide ning Euroopa rohelise kokkulepe ja digitaalstrategia eesmärkide raames;

46. on seisukohal, et territoriaalsete probleemidega tegelemisel tuleks tugevdada kohapõhist integreeritud lähenemisviisi puhtalt valdkondliku lähenemisviisi arvelt. Terviklikku ja integreeritud lähenemisviisi probleemide lahendamisele takistavad just valdkondliku killustatuse negatiivsed tagajärjed ja asjaomaste isikute huvide pärssimine;

47. on seisukohal, et integreeritud territoriaalsetel strateegiatel piirkondade ja linnade jaoks (mis põhinevad integreeritud territoriaalsetel investeeringutel ja kogukonna juhitud kohalikul arengul) on tohtu potentsiaal mõjutada kasulikult riiklike rakenduskavade fookust, et võtta arvesse konkreetseid piirkondlikke ja kohalikke probleeme; nõuab seetõttu, et rakenduskavad oleksid nende strateegiatega kooskõlas, nii et need oleksid täpselt suunatud. Piirkondlikku mõõdet tuleks arvesse võtta ka rakenduskavade asjakohastes osades, et vältida ebakõlasid eri strateegiadokumentide vahel;

48. tunneb heameelt asjaolu üle, et programmitöö perioodil 2021-2027 pööratakse rakendamisel suurt tähelepanu integreeritud territoriaalsetele investeeringutele, ning on seisukohal, et vajaduse korral tuleks integreeritud strateegiates kavandatud meetmeid toetada süstemaatiliselt, ilma et oleks vaja nõudluspoole huvi üles näidata. Integreeritud territoriaalsete investeeringute strateegiad peaksid olema terviklikud ja hõlmama meetmeid, olenemata asjaomaste asutuste (riik, piirkonnad, omavalitsusüksused) pädevusvaldkondadest;

49. juhib tähelepanu sellele, et integreeritud territoriaalsete investeeringute rakendamise osana on ELi piirkondadel partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtetel põhinevad väljakujunenud koostööplatvormid, mille suudetakse selgelt kindlaks määrata peamised probleemid ja kõige sobivamad lahendused;

50. nõuab tõhusate mehhanismide loomist, mis võimaldaksid kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel osaleda integreeritud territoriaalsete investeeringute meetmete valimisel territoriaalse põhimõtte alusel, olenemata asjaomaste üksuste pädevusvaldkondadest; soovitab Euroopa Komisjonil ja liikmesriikidel analüüsida liikmesriikides olemasolevaid tõhusaid koostöömehhanisme, mis võivad olla hea tava näideteks;

51. peab kasulikuks käsitleda prioriteetide kindlaksmääramist väiksemates dünaamilistes temaatilistes rühmades, kes kontrollitavate territoriaalsete andmete alusel analüüsivad probleeme ja pakuvad välja lahendusi konkreetse valdkondliku teema raames;

52. on teadlik, et andmete puudumine piirkondlikul tasandil ja piiriüleste piirkondade kohta takistab investeeringute tulemuslikku suunamist; kutsus seetõttu Euroopa Komisjoni üles toetama statistiliste andmete kogumist (Eurostati ja ESPONi kaudu) NUTS 3 tasandil erinevates ühtekuuluvuspoliitika eesmärkidega seotud sektoripõhistes poliitikavaldkondades – tuleks koguda andmeid, mida kasutatakse ka asjaomases valdkonnas saavutatud edusammude mõõtmiseks; peab asjakohaseks vahendiks ka ELi sotsiaalarengu indeksit, mille ajakohastatud versiooni esitas Euroopa Komisjon 2020. aasta lõpus;

53. peab puudulikku haldus- ja analüüsisuutlikkust takistuseks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tõhusale kaasamisele ning nõuab selle tugevdamist uuel programmitöö perioodil;

Digitaalsete vahendite kasutamine ja pandeemia tagajärjed

54. peab kahetsusväärseks, et pandeemia puhkemine on tekitanud viivitusi seadusandlike organite läbirääkimistes ELi programmide üle ja seega seoses partnerluslepingute ja rakenduskavadega, mida ei viidud enne uue programmitöö perioodi algust õigeaegselt lõpule, ning nõuab ettevalmistustöö viivitamatut kiirendamist ja arutelude hoogustamist;

55. peab samuti kahetsusväärseks, et pandeemia leviku leevendamiseks võetud meetmed on takistanud või tekitanud seisakuid koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, mõnel juhul mitme kuu ulatuses, mis avaldab negatiivset mõju nende territooriumide arengule;

56. hoiatab pandeemiast ja kahe programmitöö perioodi paralleelsest kulgemisest tingitud suundumuste eest tsentraliseerida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmitööd ja rakendamist;

57. märgib, et pandeemiakriis on andnud ka võimaluse kaasata partnereid digitaalsete kommunikatsioonivahendite laialdase kasutamise kaudu, mis on mõne meetme puhul hõlbustanud sidusrühmade vahelist suhtlust ja millel võib olla positiivne mõju nende partnerite tasakaalustatud kaasamisele, kes muidu ei saaks ettevalmistustes osaleda;

58. märgib siiski, et partnerite võimalused suhelda veebikoosolekutel on sageli piiratud, ning peab seetõttu vajalikuks pidevalt parandada tingimusi suhtlemiseks partneritega veebikoosolekute ajal. Selleks et veebipõhiseid kohtumisi hõlbustada, tuleb koos tehnilise talituse abiga vastu võtta mitmeid võtteid ja lähenemisviise arutelude juhtimiseks;

59. soovitab toetuda ka tulevikus näidetele veebipõhiste ja interaktiivsete kommunikatsioonivahendite kasutamise heade tavade kohta, kuid on seisukohal, et digitaalsed lahendused ei saa asendada füüsilisi kohtumisi ja konsultatsioone ning neid tuleks kasutada üksnes täiendava vahendina, sõltuvalt arutelu vormist ja laadist.

Brüssel, 12. oktoober 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava: prognoosi, hoia ära, kaitse ja reageeri“

(2022/C 61/05)

Raportöör:	Karl VANLOUWE (BE/EA) Flandria parlamendi liige
Viitedokument:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava: prognoosi, hoia ära, kaitse ja reageeri“ COM(2020) 795 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatus

1. tervitab komisjoni terrorismivastase võitluse tegevuskava,⁽¹⁾ milles tunnustatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesksel rollil, muu hulgas radikaliseerumise ennetamisel ja avaliku ruumi kaitset;
2. jagab komisjoni seisukohta, et terrorivõrgustike riikidevaheline olemus nõuab tihedamat koostööd, et kaitsta ja toetada meie ühiseid väärtusi ja norme, meie euroopalikku eluviisi ja pluralistlikku ühiskonda;
3. juhib tähelepanu sellele, et terrorismivastane võitlus on osa julgeolekupoliitikast, mille puhul on pädevus jagatud liidu ja liikmesriikide vahel, ning avaliku korra säilitamine ja sisejulgeoleku kaitsmine on Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaselt liikmesriikide pädevuses⁽²⁾. Komitee viitab sellega seoses ka piirkondlike õiguskaitsesutuste rollile teatavates liikmesriikides;
4. rõhutab, et ELis toimunud terrorirünnakud on ammutanud inspiratsiooni eri allikatest ja Europol jagab need viide kategooriasse: džihadistlik terrorism, vasakpoolne ja anarhistlik terrorism, paremäärmuslik terrorism, etnonatsionalistlik ja separatistlik terrorism ning konkreetsete küsimustega seotud terrorism, ning juhib tähelepanu üksi tegutsevate terroristide esilekerkimisele⁽³⁾;
5. juhib tähelepanu sellele, et COVID-19 tingitud liikumisvabadust piiravad meetmed raskendavad ka terroristide tegevust, aga kahjuks leiavad nad siiski võimalusi piirangutest möödahiilimiseks, ning märgib, et arvesse tuleb võtta pandeemia sotsiaal-majanduslikku mõju, mis tekitab täiendava radikaliseerumise ohu ja kriisiolukorra, mida terroristid saavad kasutada oma eesmärkide ja tegevuse edasiseks laiendamiseks⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

Prognoosi

Strateegiline luureteave ja ohu hindamine

6. tunnistab, et lähtuvalt terroristlike võrgustike riikidevahelisest olemusest on ELi sisejulgeoleku jaoks ülimalt suur tähtsus Euroopa Liidu luure- ja situatsioonikeskusel (EU INTCEN) ning tunneb heameelt komisjoni kava üle strateegilise luure paremaks integreerimiseks ning selle üle, et peetakse vajalikuks jätkata ELi luure- ja situatsioonikeskusele riiklike julgeoleku- ja luureteenistuste kvalitatiivsete ohuhinnangute edastamist ja vajalike ressursside eraldamist;

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.

⁽²⁾ ELi toimimise lepingu artiklid 4, 67 ja 72.

⁽³⁾ Europol (2020). Aruanne terrorismi olukorra ja suundumuse kohta (TE-SAT), 2020.

⁽⁴⁾ Europol (2020). Aruanne terrorismi olukorra ja suundumuse kohta (TE-SAT), 2020.

⁽⁵⁾ ÜRO Julgeolekunõukogu terrorismivastase komitee täitevdirktoraat (2020). „The impact of the COVID-19 pandemic on terrorism, counter-terrorism and countering violent extremism“.

Varajase avastamise suutlikkuse tugevdamine

7. väljendab ELi julgeolekualase uurimise kontekstis heameelt võimaliku terrorismiohu varajase avastamise suutlikkuse suurendamise üle, rõhutades samas koostalitlusvõime olulisust teabevahetuse seisukohast;
8. toetab teadusuuringute aspekti edasist integreerimist programmi „Euroopa horisont“ julgeolekupoliitika tsükli kontekstis, mille puhul Europol saab anda nõu peamiste uurimisteede kindlaksmääramisel ning asjaomaste ELi raamprogrammide ettevalmistamisel ja rakendamisel;

Samm eespool: uue tehnoloogia roll

9. tunnistab uute novaatorlike tehnoloogiate, nagu tehisintellekt ja mehitamata õhusõidukid, võimalusi avastada ennetavalt terroriohte ja aidata kaasa avaliku ruumi turvalisusele, väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle rahastada uute tehnoloogiate arendamise projekte ELi linnade tegevuskava⁽⁶⁾ kaudu ning kutsub valitsusi, tööstust ja eksperte üles vahetama omavahel parimaid tavasid;
10. juhib tähelepanu sellele, et uued tehnoloogiad tekitavad ka uusi ohte, ning väljendab muu hulgas heameelt komisjoni kava üle, mille eesmärk on potentsiaalselt pahatahtlike mehitamata õhusõidukite avastamine, jälitamine ja tuvastamine;
11. viitab sellele, et eelkõige uute tehnoloogiate puhul on vaja leida tasakaal, kus ühel pool on õigus turvalisusele ja füüsilisele puutumatusse ning teisel pool muud põhiõigused ja -vabadused, seejuures tuleks rakendada kontrolli- ja tasakaalustusmehhanisme ning olulisel kohal peavad olema proportsionaalsus ja sõltumatu kohtulik järelevalve;

Hoia ära

Äärmusliku ideoloogia vastu võitlemine internetis

12. väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle toetada koostöös Europoliga (kelle asjaomase pädeva üksuse ressursse ja suutlikkust tuleks tugevdada) ELi kriisiprotokolli edasist rakendamist, et võidelda terroristliku veebisisu viirusliku levitamise vastu;
13. võtab teadmiseks komisjoni valmiduse laiendada ELi tasandi kuritegude loetelu,⁽⁷⁾ lisades sellesse vaenukuriteod ja vaenukõned, samuti komisjoni ettepaneku digiteenuste õigusakti⁽⁸⁾ kohta; rõhutab vajadust võtta selles kontekstis arvesse liikmesriikide õigusraamistikke ning juhib tähelepanu sellele, et alati tuleb arvesse võtta kõiki põhiõigusi ja -vabadusi, sealhulgas õigust sõnavabadusele;
14. rõhutab alternatiivsete narratiivide ja vastupropaganda levitamise tähtsust radikaliseerumise, terrorismi ja desinformatsiooni vastases võitluses ning tervitab komisjoni valmidust toetada liikmesriike sellekohase strateegilise teabevahetuse arendamisel;

Kohalike osalejate toetamine kogukondade vastupanuvõime suurendamiseks

15. rõhutab oma valmidust jätkata aktiivset osalemist radikaliseerumise vastases võitluses ning tunneb heameelt komisjoni toetuse üle radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustikule⁽⁹⁾ ja ELi algatusele „ELi linnad radikaliseerumise vastu“⁽¹⁰⁾;
16. rõhutab, et eelkõige radikaliseerumise varajaseks avastamiseks on oluline teha kodanikuühiskonnaga multidistsiplinaarset koostööd; juhib tähelepanu parimatele tavadele, nagu kohalikud integreeritud julgeolekuüksused, kus kohalikud haldusasutused, politsei, sotsiaal- ja ennetusorganisatsioonid, (mitteformaalne) haridus, usunõustajad jne teevad radikaliseerunud inimeste puhul juhtumipõhist koostööd⁽¹¹⁾. Komitee viitab sellega seoses ühise ametisladuse põhimõtte suurele tähtsusele, kutsub üles jagama parimaid tavasid selles valdkonnas ja rõhutab vajadust võtta arvesse liikmesriikide õigusnorme eraelu puutumatusse kohta;

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces>

⁽⁷⁾ ELi toimimise lepingu artikli 83 lõige 1.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation_en

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf

17. tuletab meelde, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused puutuvad kõige otsesemalt kokku integratsiooni võimaluste ja probleemidega, ning ootab komisjonilt eelkõige selle tasandi toetamist sotsiaalse ühtekuuluvuse kaitsmisel ja tugevdamisel, sealhulgas komisjoni integratsiooni ja kaasamise tegevuskava kaudu ⁽¹²⁾;

Vanglad, rehabilitatsioon ja taasintegreerimine

18. tervitab komisjoni valmisolekut keskenduda rohkem vanglates toimuvale radikaliseerumisele, püüdes selleks radikaliseerunud vange deradikaliseerida, rehabiliteerida ja taasintegreerida; rõhutab vajadust tervikliku lähenemisviisi järele, mille kohaselt vanglatöötajad, sotsiaaltöötajad, usunõustajad jne saavad eriväljaõpet selle kohta, kuidas tegeleda radikaliseerunud vangidega, et radikaliseerunud isikute juhendamist ei lõpetata pärast nende vanglakaristuse kandmist või deradikaliseerimist, ning juhib tähelepanu parimate tavade vahetamise tähtsusele;

Teadmiste ja toetuse ühendamine

19. tervitab komisjoni valmidust toetada asjaomaste osalejate riiklike võrgustike edasiarendamist, ootab ettepanekuid ELi radikaliseerumise ennetamise teadmiskeskuse loomiseks, mis peaks lisaks teadmiste ja oskusteabe jagamisele edendama rahastamisvõimaluste optimaalset kasutamist erinevates ELi programmides, ning märgib, et praegu on kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes juba olemas laialdased teadmised ja asjatundlikkus ⁽¹³⁾. Komitee kutsub üles kaasama pädevaid piirkondlikke õiguskaitseasutusi ja nende luureteenistusi nii asjaomaste osalejate riiklike võrgustike arendamisse kui ka ELi radikaliseerumise ennetamise teadmiskeskuse töösse;

20. rõhutab lisaks Sisejulgeolekufondi tähtsust Euroopa terrorismivastases võitluses ning toonitab vajadust tagada, et see osa vahenditest, mida haldavad liikmesriigid, jõuaks kõigi selles valdkonnas pädevate üleriigiliste ja piirkondlike asutusteni;

Kaitse

Inimeste kaitsmine avalikus ruumis

21. rõhutab avaliku ruumi haavatavust terrorirünnakute suhtes, väljendab heameelt komisjoni valmiduse üle edendada sisseprojekteeritud turbe põhimõtet, ootab komisjoni virtuaalset arhitektuuriraamatut, et integreerida turvaspektid tulevase avaliku ruumi planeerimisse ja olemasoleva avaliku ruumi renoveerimisse, ning juhib tähelepanu sellele, et tuleb leida tasakaal avaliku ruumi turvalisuse ning nende alade avatuse, elamisväärsuse ja juurdepääsetavuse vahel;

22. tunnistab pühakodade suurt sümbolset väärtust, mis muudab need sageli terroristide sihtmärgiks, ning ootab huviga projekte, mida komisjon kavatses toetada koostöös liikmesriikidega, et parandada pühakodade füüsilist kaitset, mille puhul tuleb samuti leida tasakaal avatuse, elamisväärsuse ja juurdepääsetavuse vahel;

Linnad kui turvalisuse tagajad

23. väljendab heameelt komisjoni ettepanekute üle, mis käsitlevad ELi linnade turvalisuse ja vastupanuvõime programmi ning uut algatust „Linnad radikaliseerumise ja terrorismi vastu“, ning kutsub üles töötama ühtse kontaktpunkti põhimõttest lähtuvalt ja tagama ühe ühtse kontaktpunkti olemasolu;

24. kutsub komisjoni üles kaasama Euroopa Regioonide Komitee täieõigusliku partnerina ELi linnade turvalisuse ja vastupanuvõime programmi ning konsulteerima asjakohaste ettepanekute osas alati komiteega;

25. rõhutab, et ELi ühtekuuluvuspoliitika vahendeid saab kasutada ka radikaliseerumise ennetamiseks ja avaliku taristu ajakohastamiseks, tehes selleks investeeringuid, mis on suunatud sotsiaalsele ühtekuuluvusele, integratsioonile ja vastupanuvõimele;

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹³⁾ Flandria parlament (2015). Dokument 366 (2014-2015) – nr 3 ja Flandria valitsus (2017). Flandria tegevuskava vägivaldse radikaliseerumise ja polariseerimise ennetamiseks.

Elutähtsa taristu vastupanuvõime suurendamine

26. rõhutab ohtu, et elutähtis taristu võib osutada terroristlikuks sihtmärgiks; rõhutab küberintsidentidest teatamise tähtsust võrgu- ja infosüsteemide turvalisust käsitlevate õigusaktide⁽¹⁴⁾ kontekstis ning ootab huviga komisjoni meetmepaketti, mille eesmärk on suurendada elutähtsa taristu käitajate vastupanuvõimet nii füüsiliste kui ka digivaldkonna riskide suhtes;

27. tunneb heameelt asjaolu üle, et kavandatava kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõimet käsitleva direktiivi⁽¹⁵⁾ kohaldamisala on oluliselt laiendatud, hõlmates energeetika-, transpordi-, tervishoiu-, joogi- ja reovee-, digitaristu, avaliku halduse ja kosmosesektorit. Komitee kordab oma nõudmist,⁽¹⁶⁾ et Euroopa Komisjon kaaluks edaspidi võimalust laiendada direktiiviga hõlmatavaid valdkondi veelgi, kaasates muu hulgas esmatarbekaupade turustusketid;

Julgeolek piiridel

28. tuletab meelde, et isikute vaba liikumine ELis peab olema lahutamatu seotud nõuetekohase välispiirikontrolliga; nõustub komisjoniga, et tõhusa piirihaldussüsteemi saavutamiseks on vaja rohkem ära teha, et kontrollida välispiiridel süstemaatiliselt kõiki reisijaid, tuvastada terrorismis kahtlustatavad ja keelata nende sisenemine ELi, ning ootab komisjoni ettepanekuid uue Schengeni strateegia kohta;

29. tunnustab, et vaja on kiiresti ja täielikult rakendada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem (EES),⁽¹⁷⁾ ELi reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS)⁽¹⁸⁾ ning kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes tehtud Euroopa süüdimõistvate kohtuotsuste süsteem (ECRIS-TCN)⁽¹⁹⁾ ning tagada nende koostalitlusvõime;

30. tunnustab seoses Schengeni infosüsteemi (SIS)⁽²⁰⁾ käsitlevate uute määrustega vajadust rakendada automatiseeritud sõrmejälgede tuvastamise süsteem (AFIS) ja sisestada SISi usaldusväärsete kolmandate riikide esitatud teave terroristidest välisvõitlejate kohta;

Terroristidelt ründamisvahendite võtmine

31. tunnustab ohtu, mida kujutavad endast isevalmistatavad lõhkeained; toetab komisjoni üleskutset täielikult rakendada ja jõustada lõhkeainete lähteaineid käsitlevad õigusaktid⁽²¹⁾ ning rõhutab nende õigusaktide korrapärase läbivaatamise ja ajakohastamise tähtsust;

Reageeri

Operatiivtoetus: Europoli tugevdamine

32. tunnustab Europoli ja selle Euroopa terrorismivastase võitluse keskuse (ECTC) otsustavat rolli; rõhutab vajadust täiendavate vahendite järele ning väljendab heameelt komisjoni valmisoleku⁽²²⁾ üle tugevdada Europoli volitusi, mis peaks võimaldama Europolil teha tõhusat koostööd eraõiguslike isikutega, toetada riiklikke terrorismialaseid kriminaaluurimisi suurandmete töötlemise ja analüüsiga ning kasutada oma teadus- ja innovatsioonialast oskusteavet;

Õiguskaitsekoostöö

33. rõhutab vajadust piiri- ja valdkonnaülese koostöö järele terrorismivastases võitluses; nõuab tihedat koostööd riiklike ja piirkondlike õiguskaitseasutuste ning Europoli vahel, viitab Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (CEPOL)⁽²³⁾ asjakohaste koolituste lisandväärtusele; ootab huviga komisjoni ettepanekut ELi politseikoostöö seadustiku kohta ja palub komisjonil võtta arvesse julgeolekuküsimuste detsentraliseeritud olemust teatavates liikmesriikides; tervitab komisjoni valmisolekut jätkata Atlase eriuksuste võrgustiku⁽²⁴⁾ toetamist ja tagamist ning kutsus üles uurima panustamise ja jagamise võimalusi;

⁽¹⁴⁾ Direktiiv (EL) 2016/1148.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final

⁽¹⁶⁾ Komitee arvamus kriitilise tähtsusega üksuste vastupanuvõime kohta, NAT-VII/017

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Sis-li>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Etias>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Ecris-tcn>

⁽²⁰⁾ Määrus (EL) 2018/1860, määrus (EL) 2018/1861 ja määrus (EL) 2018/1862.

⁽²¹⁾ Määrus (EL) 2019/1148.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>

⁽²⁴⁾ Otsus 2008/617/JSK.

Teabevahetuse tõhustamine

34. tunnistas vajadust parema koordineerimise, koostöö ja teabevahetuse järele kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, liikmesriikide, politsei, õigus-, julgeoleku- ja luureteenistuste ning asjaomaste Euroopa ametite vahel; viitab parimatele tavadele, mille raames kasutatakse valdkondadevahelisi rakkerühmi, töörühmi ja julgeolekuüksusi kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil; ⁽²⁵⁾ ootab huviga komisjoni ettepanekuid terrorismivastase võitluse tõhusta teabevahetuse mehhanismi kohta ning rõhutab diskreetsuse ja vastastikuse usalduse tähtsust;

35. tunnistas vajadust parandada liikmesriikide vahelist DNA-profiilide, sõrme- ja peopesajälgede ning sõidukite riiklike registreerimisandmete vahetamist, nii et see vastaks õiguskaitseasutuste operatiivvajadustele ja ELi andmekaitse õigusraamistikule, ning ootab komisjoni ettepanekuid Prümi otsuste ⁽²⁶⁾ läbivaatamiseks, ajakohastamiseks ja laiendamiseks;

Uurimise ja süüdistuse esitamise toetamine

36. tunnistas, et kuigi teabe krüpteerimine ei ole ainult oluline küberturvalisuse ja põhiõiguste kaitse vahend, kuritarvitavad seda ka terroristid, ning ootab komisjoni kavandatud koostööd liikmesriikidega, et leida lahendused seaduslikuks juurdepääsuks nendele andmetele, mis oleks kooskõlas meie põhiõiguste ja -vabadustega ning ELi andmekaitse õigusraamistikuga;

37. tunnistas, et seoses tagasipöörduvate terroristist välisvõitlejate tuvastamise, avastamise ja vastutusele võtmisega on äärmiselt oluline ja keeruline tõendite ja lahinguvälja andmete kogumine; ootab huviga komisjoni algatusi liikmesriikide toetamiseks selles valdkonnas ning väljendab heameelt komisjoni valmisoleku üle tugevdada koostööd kolmandate riikidega;

Terrorismiohvritele antava toetuse tugevdamine

38. toonitab terrorirünnakute tohutut mõju ohvritele ning juhib tähelepanu sellele, et ohvriabi peaks põhinema tunnustamisel, mäletamisel, kohtulikul õigusemõistmisel ja tõe otsimisel;

39. rõhutab vajadust ohvrite murekoormat vähendada ning juhib tähelepanu juhtumihaldussüsteemi heale tavale, mida järgib tugiisikutega kohtuasjade haldamise süsteem, kus ohvreid toetatakse individuaalselt administratiivsetes ja emotsionaalsetes küsimustes;

40. rõhutab ELi terrorismiohvrite eksperdikeskuse katseprojekti ⁽²⁷⁾ lisandväärtust; toetab selle edasiarendamist ja laiendamist pärast 2021. aastat, et kohapeal oleks võimalik teha veelgi enam praktilist tööd, ning kutsub üles tegema tihedat koostööd tulevase radikaliseerumise ennetamise teadmuskeskusega, kuid ei poolda nende liitmist;

41. tervitab komisjoni valmisolekut uurida võimalusi parandada hüvitiste kättesaadavust ohvrite jaoks, k.a juhul kui tegu on riikidevaheliste olukordade ja terrorismiohvritega, kes elavad muus liikmesriigis kui see, kus terrorirünnak toimus, ning soovib uurida selliseid süsteeme nagu terrorismiohvrite tagatisfond.

Brüssel, 12. oktoober 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf

⁽²⁶⁾ Otsused 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_et

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kaitse Euroopa Liidus“

(2022/C 61/06)

Raportöör:	Martine PINVILLE (FR/PES), Nouvelle-Aquitaine'i piirkonna volikogu liige
-------------------	--

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

- väljendab heameelt Euroopa Komisjoni 2020. aasta novembri intellektuaalomandi tegevuskavas esitatud teate üle, et on kavas uurida võimalust luua mittepõllumajanduslike toodete geograafiliste tähiste kaitse ELi süsteem, ning tuletab meelde, et komitee taotles juba 2015. aasta veebruaris selle võimaluse kaalumist ⁽¹⁾;
- kordab, et Euroopa Liidu lepingu artiklis 3 loetletakse Euroopa kultuuripärandi kaitse ja arendamine ühe eesmärgina, mida tuleb siseturu arendamisel arvesse võtta, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 118 sätestatakse eesmärk tagada Euroopa Liidus intellektuaalomandi õiguste ühetaoline kaitse siseturul ning et ELi toimimise lepingu artikliga 169 tagatakse tarbijate õiguste kaitse (sealhulgas nende teabe saamise õiguse edendamine);
- on seisukohal, et mõiste „tööstus- ja käsitöötodete geograafilised tähised“ on selgem ja konkreetsem kui „mittepõllumajanduslike toodete geograafilised tähised“, ning eelistab sellist sõnastust;
- väljendab heameelt laialdase toetuse üle ELi algatusele, millega kehtestatakse tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kaitse süsteem, kas Euroopa Komisjoni poolt 2020. aasta lõpus algatatud esialgse mõjuhinnangu teemalise avaliku konsultatsiooni raames või sidusrühmadega konsulteerimise käigus 19. mail 2021, enne käesoleva arvamuse koostamist; Komitee kutsub seepärast oma liikmeid ja kohapealseid sidusrühmi üles seda toetust kinnitama, osaledes aktiivselt mittepõllumajanduslike toodete geograafilisi tähiseid käsitlevas avalikus konsultatsioonis, mille Euroopa Komisjon algatas 29. aprillil 2021 ja mis on avatud 22. juulini 2021 (k.a) ⁽²⁾;
- peab kahetsusväärseks, et kuna tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste küsimust ei ole Euroopa tasandil ühtlustatud, on tulemuseks erinevad riiklikud õigusnormid, mis nõrgendavad toodete ja ettevõtete kaitset;
- märgib, et siiani on õiguslik käsitlemine ELi tasandil erinev, sõltuvalt geograafilise tähise laadist, kusjuures EL reguleerib ainult veinide, aromatiseeritud veinide, piiritusjookide ja põllumajandustoodete/toiduainete päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kaitset;
- rõhutab, et WTOs (intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping) ja Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsioonis päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kohta, millega EL hiljuti ühines, ei eristata geograafilisi tähiseid vastavalt toote liigile. Komitee on lisaks seisukohal, et ELi ühinemine Genfi redaktsiooniga nõuab, et EL leiaks lahenduse tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kaitsmisele;
- rõhutab asjaolu, et geograafiliste tähiste strateegiates ja lähenemisviisides osalevad ettevõtted on eelkõige mikroettevõtjad ja VKEd, kelle juured on teatud piirkonnas, ka maapiirkondades, ja kes omavad asjaomase piirkonna ajaloost pärit tõelist oskusteavet ja kes moodustavad tõelisi valdkondlikke klastreid. Osad neist on saanud ülemaailmseteks turuliidriteks, kellel on eriline roll Euroopa majanduse toimimisel ja ELi sõltumatuse suurendamisel ülemaailmsetest turgudest;

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus ECOS-V-064 COR-2014-05386-00-00-AC-TRA „Euroopa Liidu geograafilise tähise kaitse laiendamine mittepõllumajanduslikele toodetele“.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/commission-seeks-public-opinion-protection-industrial-designs-and-eu-wide-geographical_en

9. märgib, et geograafilised tähised vastavad samuti tarbijate nõudluse liikumisele suurema jälgitavuse, toote päritolu ja tema valmistamise viisi puudutava läbipaistvuse ja kohaliku tootmise suunas ning et COVID-19 kriis on seda suundumust hoogustanud;

10. on seisukohal, et tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste tunnustamisega seotud probleemid on osa arendatavatest prioriteetidest Euroopa programmides, mis hõlmavad tööstusstrateegiat, rohelist kokkulepet ja kaubanduspoliitika läbivaatamist, samuti maapiirkondade tulevikku ja lühikeste tarneahelate arendamist;

Vajadus territoriaalse mõõtmega ühtse Euroopa raamistiku järele

11. on seisukohal, et tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kaitse süsteem võimaldab eelkõige järgmist: geograafilise tähisega toodete tõhusam õiguskaits, sealhulgas internetis; vahendite väljatöötamine, et aidata võidelda võltsimise ja kõlvatu konkurentsi vastu; töö- ja õppekohtade loomine ja säilitamine teatud territooriumil; suurem läbipaistvus tarbija jaoks ja – mõnel juhul tiptaseme – oskusteabe nõuetekohane tunnustamine;

12. tunnistab, et kaubamärgisüsteem ei võimalda tootenimetuste tõhusat kaitset ja toob nende omanikele kaasa märkimisväärseid kulusid;

13. pooldab seetõttu geograafiliste tähiste kaitse laiendamist tööstus- ja käsitöötodetele Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 118 lõikel 1 põhineva Euroopa määruse alusel. Selline määrus tugineks Euroopa Liidu ja liikmesriikide jagatud pädevusele ning vastaks kõigile subsidiaarsuse põhimõtte järgimise tingimustele, eelkõige seepärast, et see võimaldaks luua tingimused tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste võrdseks ja ühetaoliseks kaitseks kogu siseturul, vältides samal ajal konkurentsimoonusi;

14. leiab, et Euroopa kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on rikkalikult tööstus- ja käsitöötodeteid, mis põhinevad sageli esivanemate oskusteabel, ning et nende toodete asjakohane edendamine ja kaitse võib aidata säilitada lisaväärtust ja mitteümberpaigutatavaid töökohti, eelkõige maapiirkondades, ning kaitsta kohalikku pärandit;

15. rõhutab, et tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste tunnustuse saanud ettevõtete positsiooni tugevdamine võimaldaks nende tootmisahela osi piirkonda tagasi tuua, aidates nii kaasa territooriumide taasindustrialiseerimisele ning ELi suuremale majanduslikule sõltumatusele ülemaailmsetest turgudest;

16. rõhutab, et põllumajanduslike toiduainete geograafilisi tähiseid käsitlevad mõjuhinnangud on näidanud, et geograafilised tähised suurendavad ka tootjate sissetulekuid, sageli maapiirkondades või äärealadel. Euroopa tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste süsteemi loomine peaks samuti võimaldama sellist sissetulekute suurendamist ja avaldama kasulikku mõju territoriaalsele ühtekuuluvusele; Euroopa Komisjoni 2020. aastal avaldatud uuring mittepõllumajanduslike toodete geograafilise tähise kaitse majanduslike aspektide kohta ⁽³⁾ näitab lisaks, et geograafilised tähised parandavad tootjate konkurentsivõimet, suurendades toodete nähtavust, mainet ja tarbijate soovi maksta toodete eest, mille omadused ja päritolu on tagatud;

17. lisab, et tööstus- ja käsitöötodete geograafilised tähised aitavad ka struktureerida ja mitmekesistada kultuuri- ja turismialast pakkumist kogu territooriumil, näiteks tööstusturismi, oskuste ja teadmiste jagamise kaudu;

18. rõhutab rolli, mida mõned kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad täita ja juba täidavad sektorite toetamisel nii tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste väljatöötamise (konsulteerimisaeg) kui ka rakendamise (kommunikatsioonivahendite arendamine, sertifitseerimise toetamine, õigusnõustamine jne) ja edendamise etapis;

Tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste registreerimise, kontrollimise ja kaitsega seotud praktilised aspektid

19. rõhutab, et kõikide geograafiliste tähiste ühise süsteemi raames tuleks võimalikult suures ulatuses tugineda põllumajanduse ja põllumajandusliku toidutööstuse kogemustele ning tuleks eelistada ühtlustatud lähenemisviisi eri kavade vahel;

20. soovib sellega seoses luua kahe süsteemi vahelise kooskõla tagamiseks tugeva koordineerimismehhanismi Euroopa Komisjoni asjaomaste talituste vahel, eelkõige juhtumite uurimise etapis, et vältida võimalikke konflikte seoses nimede kasutamisega. Komitee nõuab samuti, et tööstus- ja käsitöötodete geograafilised tähised lisataks Euroopa geograafiliste tähiste registrisse GI view, mis juba hõlmab põllumajanduslikke geograafilisi tähiseid;

⁽³⁾ Euroopa Komisjon, siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEdede peadirektooraat, „Economic aspects of geographical indication protection at EU level for non-agricultural products“ (ELi mittepõllumajanduslike toodete geograafilise tähise kaitse majanduslikud aspektid ELi tasandil), ECORYSi, VVA ja ConPolicy uuring, 2020.

21. kordab oma seisukohta, et tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste kaitset ei tohiks ajaliselt piirata ja et sellega tuleks igal juhul ette näha võimalus kaitse tühistada samadel tingimustel kui need, mis kehtivad põllumajandustoodete geograafiliste tähiste suhtes ⁽⁴⁾;
22. on seisukohal, et neile liikmesriikidele, kellel on juba kaitsesüsteem olemas, on vaja üleminekuperioodi, et võimaldada varem riiklikul tasandil registreeritud geograafiliste tähiste kohandamist ja nende integreerimist uude Euroopa süsteemi;
23. on seisukohal, et tuleks ette näha ka kooskõlastus- või tunnustamissüsteem, mis võimaldaks kaitsta tooteid, millel on juba päritolunimetus teatavates liikmesriikides;
24. peab hädavajalikuks kohustusliku Euroopa logo kasutamist, et tarbijatel ja klientidel oleks võimalik tooteid ära tunda/identifitseerida;
25. nõuab, et tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste suhtes kohaldataks kaheetapilist põllumajanduslikku registreerimismenetlust: kõigepealt riiklikku või piirkondlikku, sõltuvalt riigi sisemisest korraldusest, seejärel Euroopa tasandi oma;
26. soovib, et registreerimismenetlus oleks ajaliselt piiratud ja seda haldaks Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet, tingimusel, et tal on selleks volitused;
27. rõhutab, et seos geograafilise piirkonna ja toote vahel on fundamentaalse tähtsusega ning see kajastub ka inimteguri ja oskusteabe valdavas tähtsuses tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste jaoks. Mõnel territooriumil on tooraine kadunud või ei ole enam sobiv, mis ei ole takistanud ettevõtjate ja oskusteabe säilitamist või isegi arendamist, et toota suurepäraseid tooteid;
28. on seisukohal, et tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste tootekirjeldused peavad olema läbipaistvad ja usaldusväärsed, et tagada tarbijate usaldus. Tootekirjeldustes tuleb märkida tootmisetapid, nende asukoht ja isegi nende kontrollimine ning andmed kestliku arengu eesmärkide järgimise kohta;
29. pöörab erilist tähelepanu innovatsioonile ja teadusuuringutele, mida ei tohiks tootekirjeldustega blokeerida. Paljud ettevõtted on innovaatilised (globaalne lähenemisviis, disain, tooraine päritolu, sotsiaalne innovatsioon, bioressursipõhiste või ringlussevõetud materjalide kasutamine, tehnoloogiate kasutamine, patendid), luues territoriaalset dünaamikat ning hoides asjaomaste toodete läheduses inim- ja professionaalset kogukonda;
30. on seisukohal, et kuna geograafiline tähis on ametlik tagatis, on vaja kehtestada asjaomaste ettevõtjate usaldusväärne kontroll, et tagada tootekirjelduste järgimine tootjate poolt ning tarbijate ohutus ja usaldus;
31. soovib sel eesmärgil eelistada sertifitseerimist, et tagada väline ja sõltumatu kontroll vastuvõetavate kuludega;
32. soovib kehtestada sama kaitsetaseme nagu põllumajanduslike geograafiliste tähiste puhul, sealhulgas liikmesriikide meetmed asjakohaste haldus- või kohtumeetmete abil, et ära hoida või peatada tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste ebaseaduslik kasutamine;
33. rõhutab, et tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste kaitse-eeskirjad peaksid hõlmama ka kaitset internetis;
34. on veendunud, et geograafilist tähist taotlevad tootjarühmad on tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste tugisammas, kuna nad tagavad geograafilise tähise tunnustamise ja igapäevase haldamise. Neil peab olema tugev roll geograafiliste tähiste järelevalves, kaitstes ja edendamises;
35. kordab oma seisukohta, et konkreetsel ja põhjendatud juhtudel oleks mõistlik näha ette, et geograafilise tähise registreerimine antakse ühele struktuurile, tingimusel, et juurdepääs geograafilisele tähisele on avatud kõigile uutele tootjatele, kes järgivad geograafiliste tähiste eeskirju; ⁽⁵⁾
36. on seisukohal, et taotluse esitamise ja registreerimise menetlusega seotud kulud ei tohiks olla tootjatele heidutavad ning need tuleks esitada ühekordse maksena, näiteks registreerimistasuna. Vastutasuks peaksid pädevate riigiasutuste kantavad kulud riigi tasandil piirduma juhendamise, edendamise ja vajaduse korral kontrollide järelevalve ning haldus- või kohtumeetmete jõustamisega, et peatada tööstus- ja käsitöötoodete geograafiliste tähiste ebaseaduslik kasutamine;

⁽⁴⁾ *Ibid.*

⁽⁵⁾ *Ibid.*

Kaubanduse ja konkurentsi aspektid

37. juhib tähelepanu sellele, et geograafilise tähisega tooted on esindatud eri turustuskanalites, nagu lühikesed tarneahelad, internet või professionaalsed kanalid, nagu hotellid. Geograafilise tähisega pakutav kaitse võimaldaks neid turge arendada, näiteks integreerides need tootekorvid piirkondlikesse ja/või riiklikesse müügiedenduskampaaniatesse või käsitleda neid osana tööstusturismi edendamiseks;

38. palub Euroopa Komisjonil kestlike riigihangete edendamiseks selgitada, mil määral on tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kasutamine võimalik riigihankemenetlustes seoses objektiivsete keskkonnakriteeriumidega, nagu lühikesed tarneahelad ja väliskulude sisestamine;

39. tuletab meelde, et paljud geograafiliste tähistega tööstus- ja käsitöötodete eksporditakse ja nad vajavad kaitset nii Euroopas kui ka mujal. Ulatuslikuma kaitse puudumisel ei saa geograafiliste tähiste ühisstrateegiad ja asjaomased ettevõtjad olla täielikult tõhusad, mis toob kaasa tööstusomandi õiguste nõrga kaitse ning võltsimise ja ebaausa konkurentsi püsimise, mis nõrgestab sageli maapiirkondades asuvaid ettevõtteid. Seda kaitset tuleb laiendada, kaitstes neid tooteid ka ELi turule imporditavate kolmandatest riikidest pärit toodete eest;

40. rõhutab lõpetuseks, et tööstus- ja käsitöötodete geograafilisi tähiseid käsitlev Euroopa määrus võimaldaks lisada nad kolmandate riikidega sõlmitud ELi kaubanduslepingutega hõlmatud toodete loetellu, tagades seeläbi nende kaitse peamistel turgudel;

41. kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles koostama määruse eelnõu Euroopa Liidu tööstus- ja käsitöötodete geograafiliste tähiste kaitse kohta ning esitama selle konsulteerimiseks ja otsustamiseks; palub komisjonil arvestada käesolevas arvamuses esitatud kaalutlusi ja soovitusi. Komitee tagab oma aktiivse osalemise ja toetuse.

Brüssel, 13. oktoober 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Uus tarbijakaitse tegevuskava – tarbijate toimetulekuvõime parandamine, et edendada majanduse kestlikku taastumist“

(2022/C 61/07)

Raportöör: Alexia BERTRAND (BE/Renew Europe), piirkondliku tasandi volikogu liige: pealinna Brüsseli piirkonna parlament

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. tuletab meelde, kui oluline on Euroopa tarbijapoliitika, mille eesmärk on tagada, et liidu kodanikel oleks kindel õiguslik alus, mis kaitseb neid tõsiste riskide ja ohtude eest, millega nad üksikisikuna tegeleda ei suuda, ning millega püütakse anda tarbijatele võimalus teha teadlikke valikuid, suurendada oma heaolu ning kaitsta tõhusalt nii enda ohutust kui ka oma majanduslikke huve, samuti tagada neile nende õiguste tõhusaks kasutamiseks kontrollimehhanismide ja abinõude olemasolu;
2. rõhutab, et tarbijakaitse Euroopa tasandil aitab stimuleerida ka majanduse elavamist Euroopas, rakendades samal ajal ringmajanduse mudelit ning vähendades mõju keskkonnale ja inimeste tervisele;
3. tunneb heameelt uue tarbijakaitse tegevuskava kauaoodatud avaldamise üle, milles analüüsitakse vahendeid tarbijakaitse ja tarbijate toimetulekuvõime suurendamiseks COVID-19 pandeemia ajal ja pärast seda, andes samal ajal Euroopa tarbijatele võimaluse osaleda aktiivselt rohe- ja digipöördes;
4. rõhutab vajadust arendada tarbijakaitset ja selle rakendamise vahendeid, et võtta optimaalselt arvesse Euroopa majanduse ees seisvaid peamisi ülesandeid, nagu COVID-19 pandeemiaga seotud kriis, rohepööre, digipööre, üleilmastumine ja teatavate haavatavate tarbijate erivajadustega tegelemine;
5. rõhutab vajadust mitte kohaldada mehaaniliselt paremat õigusloomet käsitlevas teatises rakendatud põhimõtet „üks sisse, üks välja“, et säilitada kõrged tarbijakaitsestandardid;
6. väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa tuleviku konverentsil käsitletakse Euroopa tarbijapoliitika küsimust;

Tarbijakaitse COVID-19 pandeemia kontekstis

7. rõhutab tungivalt vajadust kriisiajal säilitada ja jõuliselt rakendada tarbijaõigusi ja ühenduse õigustikku selles valdkonnas, eelkõige selleks, et tarbijaid mitte nõrgestada ja võimaldada neil saada neist tulenev asjakohane õiguskaitse;
8. väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Parlament võttis 27. aprillil 2021 vastu määruse rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud), milles kinnitatakse raudteeveoteenuste kasutajate õigused ja kaitse, eelkõige marsruudi muutmine ning abi reisi hilinemise ja tühistamise korral, ning tagatakse piiratud liikumisvõimega isikute parem abistamine. Reisijate õiguste tugevdamine soodustab tõenäoliselt tarbijate üleminekut sellele säästvamale transpordiliigile ja koostalitust pehme liikuvuse viisidega, kohustades ettevõtjaid eraldama rongides kohad jalgratastele;
9. soovib uurida tarbijakaitse laiendamise võimalust muudele valdkondadele seoses selliste sektorite sulgemisega nagu kultuur või üritused;
10. ergutab mitmesuguseid pädevaid asutusi jätkama võitlust tarbijatele suunatud pettuste vastu koostöös tarbijakaitsealase koostöö võrgustikuga ning konsulteerides asjaomaste digiplatvormide, vahendusteenuste osutajate ja kõigi sidusrühmadega;
11. rõhutab vajadust võtta toote-, protsessi-, teenuse- ja kvaliteedistandardite määratlemisel arvesse kriisiohjamise õppetunde, et ametiasutused ja ettevõtjad saaksid kiiresti kasutusele võtta standardid, et tagada kaupade ja teenuste tarbijate tervisekaitse kõrge kaitse;

12. rõhutab COVID-19 pandeemiast saadud õppetunde ja seda, kui oluline on säilitada ka kriisi ajal tarbijakaitse kõrge tase. Komitee soovib sellega seoses viia ellu vajalikud õigusaktide muutmised, et sätestada tarbijalepingutes erandlike asjaolude tagajärjed enne nende asjaolude toimumist (*rebus sic stantibus*'e klausel). Seeläbi järgitaks ennetamis- ja prognoosimispõhimõtet, mis tugevdaks tarbijakaitset;

13. julgustab komisjoni analüüsima COVID-19 kriisi pikaajalist mõju Euroopa tarbimisharjumustele ja töötama selle analüüsi alusel asjaomases valdkonnas välja tulevasi Euroopa strateegilisi algatusi;

14. toetab sellega seoses algatusi kohaliku kaubanduse, sealhulgas kohalike väiketootjate soodustamiseks ja käsitööstuse edendamiseks;

15. rõhutab lisaks, et selgema ja põhjalikuma teabe abil saaksid tarbijaõigused soodustada lühikeste tarneahelate tugevdamist põllumajanduslikus ja toiduainete tootmises, vähendades seeläbi transpordiga seotud kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Tuletab sellega seoses meelde, kui oluline on kaasata tarbijakaitsepoliitikasse kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

16. rõhutab ka vajadust toetada poliitikameetmeid, mis aitavad vähendada digilõhet nii varustuse, territoriaalse ulatuse kui ka vajalike oskuste osas;

Rohepööre

17. tuletab meelde, et Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks on vaja rõhutada kestliku tarbimise olulisust;

18. rõhutab, et Euroopa Liidu tarbijatel on rohepöördes väga oluline osa ja et seetõttu tuleb neid teavitada ning neile pakkuda vahendeid teadlike valikute tegemiseks võrreldava, läbipaistva ja selge teabe põhjal, võttes aluseks Euroopa Komisjoni loodud keskkonnajalajälje meetodi, eelkõige puudutab see teavet toodete kestlikkuse ja parandatavuse ning nende sotsiaalse ja keskkonnajalajälje kohta – selline teave peab põhinema kindlatel andmetel ja tarbijauuringutel. Teabe levitamise protsessi soovitatakse kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

19. rõhutab, et on oluline anda tarbijatele võimalus teha valik toodete kestlikkuse põhjal, julgustades samal ajal tootjaid pikendama oma toodete kasutusiga. Komitee rõhutab samuti vajadust ELi õigusaktide järele, mis võimaldaksid jagada karistusi kavandatud vananemise eest ning tunnustust tööstuslike ja tehnoloogiliste toodete pika kasutusea eest;

20. juhib tähelepanu sellele, et rohepööre saab õnnestuda ainult siis, kui kestlike toodete ja teenuste nõudlus ei piirdu konkreetsete tarbijarühmadega, ning rõhutab sellega seoses, et eesmärkide saavutamiseks tuleb kõigile tarbijatele tagada juurdepääs kestlikele toodetele ja teenustele, olenemata nende rahalisest olukorrast;

21. soovib töötada välja tervikliku lähenemise tarbijate teavitamisele, võimaluse korral märgistamise väljatöötamise teel, võttes muu hulgas arvesse nii kestlikkuse, tervislikkuse, keskkonnakaitse, toote päritolu (pöörates erilist tähelepanu sellele, kas toode pärineb EList või kolmandast riigist) kui ka õiglase kaubanduse aspekte. Komitee rõhutab samuti, kui kasulik on integreerida sotsiaalsed ja keskkonnaaspektid meetmekogumi abil riigihangetesse, sealhulgas määrata valdkondlikes õigusaktides kindlaks minimaalsed keskkonnakriteeriumid, nagu on ette nähtud uues ringmajanduse tegevuskavas;

22. rõhutab, kui tähtis on võtta tootestandardites arvesse kestlikkuse ja ringlusega seotud küsimusi ning toonitab sellega seoses, et standardimise eest vastutavatel Euroopa institutsioonidel on selles valdkonnas oluline roll, eelkõige seoses selliste standardite väljatöötamisega, mis võimaldavad määratleda, mis on nn roheline ehk kestlik toode;

23. rõhutab seadmete koostalitlusvõime parandamise ja tagamise tähtsust;

24. soovib uurida tarbekaupade puhul seaduses ette nähtud garantiiaja pikendamise otstarbekust, aga ühtlasi ka tarbijate paremat teavitamist toodete eeldatava kasutusea kohta;

25. soovib kaaluda, kas oleks asjakohane juurutada rohevaidete ja ökomärgiste eelloa süsteem, mis oleks sarnane tervishoiu valdkonnas kehtiva süsteemiga;

26. rõhutab defektsete toodete puhul vajalike lahenduste osas vajadust tagada esmajoones toodete korduskasutamine või parandamine, mitte nende äraviskamine, tingimusel et see ei kahjusta tarbijate õigusi ning et kasutamine või parandamine ei too kaasa halvema kvaliteediga tooteid;
27. rõhutab vajadust tagada varuosade kättesaadavus, andes võimaluse toodet parandada ja tagades selle, et parandamise kulu ei sunni tarbijaid parandamisest loobuma, ning austades samal ajal tarbijate õigusi toodete vastavuse ja ohutuse osas; soovib komisjonil uurida, milliseid meetmeid tuleks selle võimaldamiseks võtta;
28. julgustab komisjoni hindama kaupade müügi direktiivi läbivaatamise raames, kuidas edendada toodete parandamist ja soodustada kestlikumaid ringlustooteid, tagades samal ajal tarbijate õigused ning majandusliku tasakaalu tarbija ja ettevõtja vahel;
29. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähtsat rolli selles küsimuses ning vajadust edendada kohalikul ja piirkondlikul tasandil uusi tarbimis- ja käitumistavasid, näiteks jagamismajandust;
30. soovib toetada ärimudeleid, mis võimaldavad tarbijatel osta kauba asemel teenust, innustades parandustöid, sotsiaalmajanduse organisatsioonide tegevusi ja kasutatud kaupade turge;
31. rõhutab vajadust koostada kohalike parandamise ja ringmajanduse valdkonna heade tavade loetelu;
32. rõhutab, et vaja on laiendada kohalike tarbimisalaste meetmete ulatust teenusmajanduse suunas näiteks sellistes valdkondades nagu hoonete renoveerimine ja tarbijate eluaseme kohandamine rohelisema ja digitaalsema ühiskonna nõuetele, eelkõige tugevdades tarbijatele mõeldud teavitamisvahendeid;
33. toetab kohalikku kaubandust soodustavaid algatusi, mille eesmärk on parandada tarbijate positsiooni turul, keskkonnakaitset ning käsitööstuse edendamist;
34. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võimalikku olulist rolli tarbijate teavitamise ja koolitamise valdkonnas;
35. toonitab seda, kui olulised on tõhusad lahendused, mis on tarbijatele hõlpsasti mõistetavad ja rakendatavad;
36. tunneb heameelt komisjoni valmiduse üle teha koostööd ettevõtjatega, et julgustada neid andma vabatahtlikke lubadusi astuda kestliku tarbimise toetamiseks samme, mis lähevad seadusega nõutust kaugemale;
37. rõhutab vajadust laiendada ökodisaini direktiivi, nii et see hõlmaks energiamõjuga tooteid, aga ka suurendada selle ulatust viisil, et selles käsitletak laiemat suurema keskkonnamõjuga tootevalikut, ning näha ette meetmed jäätmetekke vältimiseks;
38. toetab kindlalt kestlike toodete algatuse avaldamist, mille eesmärk on muuta sellised tooted normiks, võidelda toodete lühikese kasutusea vastu ja edendada kestlikkust;
39. palub Euroopa Komisjoni, liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, et rahalised stiimulid ELi taastekava raames suunataks nii, et oleks tagatud pikaajaline majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamajanduslik areng, vähendades samal ajal ressursside kasutamist, vältides ja kõrvaldades ohtlikke aineid ning parandades materjalide ja süsteemide ringlust;
40. toonitab veel kord pakulist vajadust kiirendada üleminekut taastava majanduskasvu mudelile, hoides ressursside tarbimise meie planeedi võimaluste piires ja vähendades meie ökoloogilist jalajälge. Selleks on hädavajalik lahutada majanduskasv ja ressursside kasutamine, arendada välja tõeline ringmajandus ning teha koostööd kõigil valitsemis- ja ühiskonnatasanditel;
41. rõhutab vajadust toetada VKEsid ja kohalikke väiketootjaid rohepöördel halduskoormust suurendamata. Euroopa rahalised vahendid on selliste üleminekute tagamiseks väga vajalikud. Komitee rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleb kaasata teabe edastamisse olemasolevate ELi rahaliste vahendite kohta;

Digipööre

42. tuletab meelde, et digipööre muudab täielikult tarbijate elu. See pakub neile tohutuid võimalusi, aga tekitab ka uusi probleeme; meenutab, et sellest lähtudes on asjakohane võidelda internetis levivate ebaausate kaubandustavade vastu ning et digimajandust reguleerivate eeskirjade ning tehisintellekti, asjade interneti või robotika nõuete kehtestamisel tuleb tarbijakaitset tugevdada. Komitee võtab sellega seoses teadmiseks Euroopa Komisjoni uuendusliku ettepaneku määruse kohta, millega sätestatakse tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud eeskirjad, ning teatise Euroopa lähenemisviisi edendamise kohta tehisintellekti valdkonnas. Nende temade kohta koostab komitee eraldi arvamuse;

43. rõhutab vajadust suurendada meetmeid tarbijate kaitsmiseks internetis levivate ebaausate kaubandustavade vastu. See puudutab eriti uute õigusaktide või turujärelevalve vahendite väljatöötamist, et kaitsta tarbijaid uute tavade eest, mis on saanud võimalikuks tehisintellekti arengu ja algoritmide kasutamise tulemusena (näiteks suunatud allahindlused, teenuste või toodete pakkumised, mis on koostatud tarbija veebipõhise profileerimise põhjal). Tagatud peab olema isikuandmete tõhus kaitse. Samuti kutsub komitee komisjoni ja ELi institutsioone suurendama üldsuse teadlikkust internetiostude keskkonna- ja sotsiaalsest mõjust;

44. rõhutab, et ajakohastada tuleks tooteohutust puudutavaid Euroopa õigusakte, mille eesmärk on kindlustada tarbija füüsiline turvalisus, et käsitleda ühendatud objektide turvalisust puudutavaid küsimusi (isikuandmete kaitse, küberturvalisus, usaldusväärsus, läbipaistvus ja tarbijate teavitamine);

45. rõhutab vajadust sidususe ja selge koostoime järele ELi tarbijakaitsealaste õigusaktide ja ELi digiturget käsitlevate õigusaktide vahel, et tagada tarbijakaitse kõrge tase seoses tarbijaõiguste, kaupadele ja teenustele juurdepääsu, sealhulgas piiriülese juurdepääsu, läbipaistvuse, vastutuse ja turvalise digikeskkonnaga ning selgitada ja tugevdada digivahendajate vastutust. Tuleks kehtestada digivahendajate poolt kättesaadavaks tehtavad mehhanismid, mis võimaldaksid jälgida ettevõtjate pakkumisi ajas, et vältida kahju, mida veebipakkumiste muutumine põhjustab tarbijaõiguste kaitsele;

46. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle võtta kasutusele uuenduslikud e-vahendid, mis peaksid toetama asjaomaseid asutusi ebaseaduslike internetipõhiste kaubandustavade kindlakstegemisel. Sellised e-vahendid peaksid samuti võimaldama jälgida veebis oma tooteid pakkuvate ettevõtete kadumist;

47. toonitab, et asukohapõhine tõkestus, mis ei lase tarbijatel saada kasu digitaalsest infosist kõikjal Euroopas, on mõnes valdkonnas jätkuvalt jõus;

48. soovib kasutada riiklike ametiasutuste valduses olevaid andmehoidlaid, et dünaamilise avatud andmete poliitika kaudu tarbijaid optimaalselt teavitada;

49. rõhutab vajadust toetada VKEsid ja kohalikke väiketootjaid digipöördel halduskoormust suurendamata. Euroopa rahalised vahendid on selle ülemineku tagamiseks väga vajalikud. Komitee rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleb kaasata teabe edastamise olemasolevate ELi rahaliste vahendite kohta;

Õiguste tõhus tagamine ja tõhus õiguskaitse

50. julgustab komisjoni võtma endale riike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi koordineeriva ja toetava rolli tarbijate õiguste austamise järelevalves, eelkõige tagades, et liikmesriigi võetud meetmed kehtivad ettevõtte asukohast olenemata, nagu see peaks olema karistuste valdkonnas;

51. kiidab heaks asjaolu, et uues tarbijakaitse tegevuskavas nähakse ette, et komisjon peab liikmesriikidel aitama tarbijaõigust kiiresti rakendada ja jõustada, eriti tarbijakaitsealase koostöövõrgustiku kaudu. Komitee rõhutab sellega seoses Euroopa tarbijakeskuste positiivset rolli piiriülese tarbijakaitse väljakujundamisel;

52. märgib, et kontrollimeetmete nõuetekohaseks rakendamiseks vastavalt uuele tegevuskavale on vaja suuremat arvu turujärelevalvega tegelevaid töötajaid. Sellega seoses tuleks suurendada neid ülesandeid täitvate töötajate valdkondlikku spetsialiseerumist, samuti peaksid jälgitavate tegevuste kohta (pettused, ebaausad tavad, internetimüük jne) olema kättesaadavad täiendusõpe ja piisavad materiaalsed vahendid. Lisaks on vaja asjakohast akrediteeritud laborite võrgustikku, et avastada võimalikke pettusi ja nõuetele mittevastavusi, mis võivad mõjutada julgeolekut;

53. pooldab ühelt poolt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste koostöö ning teiselt poolt organisatsioonide ja tarbijate vahelise koostöö tugevdamist;

54. toetab tarbijate teavitamise vabatahtlike meetmete väljatöötamist partnerluses kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning ettevõtjatega;

Tarbijate spetsiifiliste vajaduste rahuldamine

55. kiidab heaks asjaolu, et uues tarbijakaitse tegevuskavas rõhutatakse, et teatavad tarbijarühmad võivad olla teatavates olukordades, eelkõige digilõhe tõttu, eriti haavatavad ja vajada seetõttu eri kaitsemeetmeid, muu hulgas lapsed, eakad ja puuetega inimesed;

56. rõhutab vajadust tõhusamalt kaitsta haavatavaid tarbijaid, kes vajavad laenu, et osta esmatarbekaupu ja olulisi teenuseid, nagu arstiabi, haridus ja avalikud teenused. Nendes valdkondades on vaja määrata kindlaks meetmed ja vahendid tarbijakaitse tugevdamiseks olulises tervishoiu- ja haridussektoris alaliselt teenuseid osutavate ettevõtete maksejõuetuse korral, et leevendada ettevõtete sulgemisest tulenevat kahju nendes valdkondades;

57. rõhutab tarbijate finantsoskuste arendamise olulisust ja seda isegi uute digitehnoloogiate valdkonnas, toetades selle valdkonna projekte kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

58. tunneb heameelt asjaolu üle, et uue tarbijakaitse tegevuskavaga suurendatakse liikmesriikide võlanõustamisteenuste kättesaadavust ja kvaliteeti parandavate meetmete rahastamist alates 2021. aastast, arvestades kohalike omavalitsuste tegevuse tähtsust selles valdkonnas;

59. tunnustab Euroopa Komisjoni tahet toetada algatusi, millega pakutakse kohalikkude nõustamist tarbijatele, kellel ei ole struktuurilistel või isiklikel põhjustel juurdepääsu veebis või teabekeskustes pakutavale toele ja teabele;

60. nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, tarbijaorganisatsioonide ning ettevõtjate vahelise koostöö loomist/tugevdamist, et ühendada jõud ressursside kasutamise suurendamiseks;

61. soovib komisjonil analüüsida liigse võlakooormuse vastu võitlemiseks tehtavate jõupingutuste osas lisaks ennetavatele meetmetele ka olukorra lahendamiseks seotud Euroopa õigusaktide teostatavust tarbijate võlgade kollektiivseks tasumiseks. Komitee nõuab ka konkreetseid meetmeid, mille abil vältida tavaid, mis on osutunud tarbijatele eriti kahjulikuks (näiteks vaba tagasimaksega krediitkaardid), mis põhjustavad võlgnevust ja muudavad tarbija haavatavaks muude laenude suhtes;

62. soovib käsitleda tarbijate haavatavuse ja tõrjutuse küsimusi kõiki mõõtmeid, kaasa arvatud need, mis on otseselt seotud kohalike probleemidega, nagu digilõhe, mis mõjutab tarbijaid, kes elavad piirkondades, kus internetiühendus puudub, on vähe levinud või halva kvaliteediga. On vaja edendada ja reguleerida põhiliste kohapealsete finantsteenuste kataloogi ning võtta meetmeid, et vältida nende täielikku või osalist kaotamist, mis põhjustab tarbijate seas diskrimineerimist juurdepääsul finantsteenustele;

63. soovib samuti tegeleda digilõhe probleemiga, mis mõjutab haavatavaid tarbijaid, kes jäetakse digipöördest kõrvale oluliste seadmete või vajalike põhioskuste puudumise tõttu, seda eelkõige vähem arenenud piirkondades;

Tarbijakaitse ülemaailmses kontekstis

64. rõhutab, et globaliseerunud maailmas, kus netikaubandus toimub piiriüleselt, on koostöö rahvusvaheliste partneritega muutunud äärmiselt oluliseks;

65. kiidab heaks komisjoni kavatsuse töötada koostöös Hiinaga välja tegevuskava, et tugevdada interneti teel müüdavate toodete ohutust, aga ka pakkuda regulatiivset tuge, tehnilise abi ja suutlikkuse suurendamist ELi partnerpiirkondadele, sealhulgas Aafrikas;

66. innustab siiski komisjoni arendama ja tihedama koostööd kolmandate riikidega, kus asuvad teenusepakkujad, kelle teenused on suunatud tarbijatele Euroopa Liidus;

67. nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon tagaks, et ELi imporditavad kaubad ja teenused vastaksid Euroopa Liidu asjakohastele standarditele ja eeskirjadele. Komitee väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Komisjon teeb ettepaneku tugevdada ettevõtete vastutust inimõiguste ning sotsiaalsete ja keskkonnastandardite osas kogu väärtusahela ulatuses (sh alltöövõtjad), ka kolmandates riikides;

Tarbijakaitsepoliitika kohaldamine muudes valdkondades

68. tuletab meelde, et tarbijapoliitika on ELi poliitikas üks valdkondadeülesemaid teemasid, hõlmates selliseid ELi poliitikavaldkondi nagu tooteohutus, digitaalne turg, finantsteenused, toiduohutus ja toidu märgistamine, energia, reisimine või transport;

69. rõhutab, et tarbijakaitset puudutavad nõudmised tuleks integreerida ELi teiste poliitikavaldkondade ja tegevuste kavandamisse ja rakendamisse muu hulgas energia, telekommunikatsiooni, transpordi, kindlustuse ja laenuvaldkonnas;

70. rõhutab, et tarbijate heaolu edendamine Euroopa Liidus tugeva konkurentsipoliitika abil peaks jääma prioriteetseks eesmärgiks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamisel;

Valitsemine

71. rõhutab vajadust arendada asjakohaste näitajate kogumi abil, sealhulgas näitajad ringluse kohta tarbimises, Euroopa Liidus asuvate tarbijate olukorraga seotud tarbijatingimuste tulemustabelit, et toetada uue tarbijakaitse tegevuskava juhtimist ja järelvalvet;

72. toetab Euroopa Komisjoni tahet luua uus juhtimismudel ulatuslikus partnerluses kõigi asjaomaste sidusrühmadega. Sellega seoses tuleb kiita komisjoni eesmärki korraldada korrapäraselt arutelusid Euroopa Parlamendi, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa Regioonide Komiteega, tehes samas tihedat koostööd liikmesriikidega mitmesuguste võrgustike ning olemasolevate ajutiste töö- või rakkerühmade kaudu;

73. kinnitab taas, kui oluline on kaasata sellesse töösse Euroopa Regioonide Komitee.

Brüssel, 13. oktoober 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“

(2022/C 61/08)

Raportöör:	Kate FEENEY (IE – Renew E.), Dún Laoghaire Rathdowni krahvkonnavolikogu liige
Viitedokument:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ COM(2020) 698 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. märgib, et võrdõiguslikkus on üks Euroopa Liidu aluseks olevaid põhiväärtusi, mis kajastub aluslepingutes ja põhiõiguste hartas ning millega antakse ELile nii volitused kui ka vastutus võidelda diskrimineerimise vastu;
2. kordab, et lesbide, geide, biseksuaalsete, trans- ja intersooliste, mittebinaarsete ja *queer*-inimeste (LGBTIQ) õigused on inimõigused ja seega omased kõigile inimestele, olenemata nende õiguslikust seisundist mittekodanike, pagulaste, rändajate või välismaalastest elanikena, olenemata sellest, kas nad on naised, mehed, lapsed, eakad või puudega inimesed, olenemata nende usutunnistusest, etnilisest taustast, poliitilistest vaadetest või seksuaalsest sättumusest, soolisest identiteedist, sooväljendusest või sootunnustest;
3. kiidab kogu varasemat tööd, ⁽¹⁾ mis on tehtud Euroopa ja riiklikul tasandil, sealhulgas Euroopa Komisjoni teatise „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ avaldamine ning selles seatud poliitilised eesmärgid ja meetmed LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse edendamiseks Euroopa Liidus;
4. hoiatab siiski, et kuigi see esimene ELi LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia on kauaoodatud samm õiges suunas Euroopas, mille moto on „Ühinenud mitmekesisuses“, oleme samal ajal tunnistajaks ELi väärtuste taandarengule, kusjuures ametiasutused kasutavad pidevalt LGBTIQ-inimeste vastast retoorikat ja võtavad isegi vastu diskrimineerivaid meetmeid ja õigusakte;
5. saab innustust sellest, et Euroopa Komisjon mainib ja kutsub komiteed sõnaselgelt üles edendama dialoogi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning kodanikuühiskonnaga, sealhulgas sotsiaalpartneritega, et edendada LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkust;
6. tunneb muret asjaolu pärast, et hoolimata suurenenud poliitilistest jõupingutustest on LGBTIQ-inimeste struktuurne diskrimineerimine ja tõrjumine kogu Euroopa Liidus endiselt tegelikkus;
7. usub seetõttu kindlalt, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskne roll sellise Euroopa ühiskonna ülesehitamisel, mis põhineb kõigi kodanike kaasamisel ja mitte mõne rühma välistamisel, ning nõustub, et kaasavad ja mitmekesised strateegiad on olulised nii avalikus kui ka erasektoris, et paremini toime tulla LGBTIQ-inimeste keeruliste probleemide ja eluliste olukordadega;

⁽¹⁾ LGBTI-inimeste võrdõiguslikkuse edendamise meetmete loetelu, mille Euroopa Komisjon avaldas 2015. aastal, eraldi võrdõiguslikkuse voliniku (kelleks nimetati Helena Dalli) ametikoha loomine ja asjaolu, et 21 liikmesriiki on seaduslikult tunnustanud samasoolisi paare, kusjuures neli riiki on kehtestanud soo õigusliku tunnustamise menetlused ilma meditsiiniliste nõueteta.

8. nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon tagaks Euroopa Liidu aluspõhimõtete järgimise ning selle, et ükski kohaliku omavalitsuse üksus, piirkond ega riik ei teeks süsteemseid diskrimineerivaid algatusi, nt „LGBT-vabad piirkonnad“ „Kohaliku omavalitsuse harta perekondade õiguste kaitseks“ või „Resolutsiooni LGBT ideoloogia vastu“ raames, ega kasutaks vahendeid, mis ei ole kooskõlas diskrimineerimiskeelu põhimõttega;

9. rõhutab sellega seoses LGBTIQ-inimeste diskrimineerimise vastu võitlemise tähtsust, kiidab heaks Euroopa Parlamendi resolutsiooni Euroopa Liidu kuulutamise kohta LGBTIQ vabaduse alaks⁽²⁾ ja rõhutab, kui oluline on kogukondades vastastikune sallivus;

Milline on linnade ja piirkondade roll?

10. on veendunud, et ELis ebavõrdsuse vastu võitlemine on jagatud vastutus, mis nõuab tegutsemist kõigil valitsemistasanditel, samuti kodanikuühiskonna, LGBTIQ-organisatsioonide ja huvirühmade aktiivset ja püsivat kaasamist – neil kõigil on oluline osa võrdõiguslikkuse poliitika juhtimisel ja kujundamisel ning tõhusal rakendamisel;

11. usub kohalike ja piirkondlike meetmete potentsiaali võrdõiguslikkuse loomisel ja süvalaiendamisel, sest piirkondlike ja kohalike volikogude liikmed ning linnapead suhtlevad oma kodanikega iga päev riigipoliitikutega võrreldes erinevas kontekstis, näiteks koolid, töö, kultuuri- ja sporditegevus – kõigis neis kohtades, kus inimõigusi kujundatakse ja jõustatakse;

12. rõhutab lisaks, et kohalikel omavalitsustel on oluline osa inimeste õiguste selgitamises, oma kogukonna peamiste probleemide tuvastamises, kogukonnaelus võrdselt osalemise tagamises ja teenuste võrdse juurdepääsu kindlustamises ning ühiskonna tõrjutud liikmetele mõeldud kohandatud teenuste juurutamises;

13. jagab Maailma Majandusfoorumi seisukohta,⁽³⁾ et võrdõiguslikkuse ja õiguste edendamisel on selge ja positiivne seos linnade ja piirkondade majandusliku arengu ja jõukusega ning et igasugune välistav käitumine võib avaldada kahjulikku mõju kogukonnale tervikuna, samuti laiemale majandusele. Praegu on see veelgi asjakohasem, kui hakkame oma kogukondi COVID-19 kriisi järel taastama;

14. tunneb muret ilmselge lõhe pärast maa- ja linnapiirkondade vahel seoses mitmekesisuse üldise austamise ja aktsepteerimisega, mis võib võimendada teatavate piirkondade demograafilisi probleeme, õhnestades veelgi nende majanduslikku ja sotsiaalset arengut;

15. märgib ja tunnustab seda, et on olemas näiteid kohalikest omavalitsustest,⁽⁴⁾ kes juhtudel, kui riikide valitsused on maha jäänud, tegutsevad aktiivselt LGBTIQ-kogukondade kaasamiseks ja võtavad LGBTIQ-sõbraliku poliitika kujundamisel isegi juhtpositsiooni;

Võitlus igasuguse vägivalda vastu

16. kohustub edendama igal võimalikul moel LGBTIQ vabaduse linnu kogu Euroopa Liidus ja laiemalt;

17. kutsub komisjoni tungivalt üles võitlema LGBTIQ-inimeste vastu suunatud mis tahes vormis vägivalda vastu ning nõuab meetmete võtmist, et hoida ära LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vägivalda ja sellega võidelda, sealhulgas internetivägivald, mis võib nooremate inimeste seas tavapäraseks saada;

18. palub komisjonil võtta meetmeid vaenukõne, eriti internetis leviva vaenukõne vastu võitlemiseks, tunnistades samas väljendusvabaduse tähtsust. LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vaenukõne on üks kõige kahjulikumaid diskrimineerimise allikaid, mis areneb sageli vaenukuriteoks ning põhjustab vägivalda. Vaenukõne vastu võitlemine nõuab koostööd Euroopa institutsioonide, valitsusasutuste, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning erasektori vahel. See on vajalik samm diskrimineerimise ja selle ühiskonda laastava mõju peatamiseks;

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 11. märtsi 2021. aasta resolutsioon ELi kuulutamise kohta LGBTIQ vabaduse alaks (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0089_ET.html).

⁽³⁾ Great Reset: Why LGBT+ inclusion is the secret to cities' post-pandemic success | Maailma Majandusfoorum (weforum.org)

⁽⁴⁾ Näiteks võib tuua mitmeid ELi linnu (nt Barcelona, Ljubljana, Berliin, Budapest ja Łódź) ning linnade võrgustikke (nt REA.DY võrgustik Itaalias).

19. ootab huviga komisjoni eelseisvat ettepanekut laiendada ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kohast ELi kuriteoliikide loetelu, et see hõlmaks vaenukuritegusid ja vaenukõnet, sealhulgas juhul, kui need on suunatud LGBTIQ-inimeste vastu mitte üksnes seksuaalse sättumuse, vaid ka soolise identiteedi, sooväljenduse ja sootunnuste alusel, ning rõhutab vajadust rakendada kiiresti ohvrite õiguste direktiivi;

20. nõuab tungivalt, et kõik ELi liikmesriigid ratifitseeriks Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivaldaga ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon), mille meetmeid ohvrite õiguste kaitsmiseks kohaldatakse ilma igasuguse diskrimineerimiseta, sealhulgas bioloogilise või sotsiaalse soo, seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi alusel; kutsub sellega seoses Euroopa Komisjoni üles täitma oma kohustust seada konventsiooni sõlmimine peamiseks prioriteediks ning ootab huviga muu hulgas naistevastase vägivallaga võitlemise õigusakti ettepanekut, millest komisjoni president Ursula von der Leyen teatas oma 2021. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus;

21. nõuab muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi nõuetekohast ülevõtmist ja ranget kohaldamist. Selle direktiivi abil tugevdatakse kaitset vaenu või vägivalda õhutava sisu eest ja keelatakse ärilised meediateadaanded, mis hõlmavad või soodustavad mis tahes diskrimineerimist, sealhulgas soo ja seksuaalse sättumuse alusel;

Vaba liikumine ja perekonnad

22. peab oluliseks viidata strateegias konkreetselt vaba liikumise piirkondlikule, eriti piirkondadevahelisele aspektile, respektides aluslepingutes fikseeritud asjaolu, et perekonnaõigus kuulub liikmesriikide pädevusse. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et see võib seada takistusi vabale liikumisele, sest perekonnaõiguse erinevuste tõttu liikmesriikides ei tunnustata ELi sisepiiride ületamisel sageli enam perekonnasidemeid, seda nimelt LGBTIQ-perede puhul;

23. väljendab heameelt selle üle, et 2020. aasta novembris esitas Euroopa Komisjon esimese ELi strateegia lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste, mittebinaarsete ning *queer*-inimeste (LGBTIQ) võrdõiguslikkuse kohta. Komisjoni strateegia üks neljast sambast on LGBTIQ-inimeste turvalisuse tagamine.

Siiski ei ole seni LGBTIQ-vastase vägivalla nähtust representatiivsete andmete põhjal hinnatud, mis võimaldaks järgmise sammuna pakkuda asjakohaseid lähenemisviise, millest tulevikus vägivallavastases võitluses lähtuda.

Kuigi Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) avaldatud veebiküsitlus „A Long Way to Go for LGBTIQ Equality“ annab väärtuslikku teavet LGBTIQ-inimeste kogemuste kohta seoses diskrimineerimisega ja vägivallaga, ei ole see statistiliselt representatiivne, sest vabatahtliku veebiküsitlusena ei lähtu see juhuslikust valimist. Seepärast kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles algatama ja rahastama LGBTIQ-strateegia raames korrapäraselt korraldatavat anonüümset ja representatiivset uuringut vägivallakogemuste, sealhulgas LGBTIQ-paarisuhtevägivalla kohta ELis, mis viidaks läbi ja mida hinnataks sõltumatult kõigi ELi liikmesriikide puhul.

24. nõustub täielikult Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni avaldusega „Kui olete lapsevanem ühes riigis, olete seda igas riigis“⁽⁵⁾. Seepärast tunneb komitee heameelt selle üle, et kuulutatakse välja seadusandlik algatus, millega toetatakse perekonna vastastikust tunnustamist liikmesriikide vahel;

25. kutsub liikmesriike üles tagama, et selge teave LGBTIQ-inimeste ja nende perekondade piiriüleste õiguste tunnustamise kohta ELis oleks hõlpsasti kättesaadav ja et ametnikke kõigil valitsustasanditel teavitatakse põhjalikult;

26. ühineb Euroopa Parlamendi resolutsioonis LGBTIQ õiguste kohta ELis⁽⁶⁾ sisaldunud nõudmistega, mis puudutasid vikerkaareperesid ja samasoolisi peresid, ning nõuab tungivalt, et komisjon töötaks vikerkaareperede olukorra parandamise nimel, kohaldades rangelt piiriülest perekonnaõigust ja tugevdades dialoogi (sealhulgas sihtotstarbelised dialoogid seoses Comani kohtuotsuse rakendamise⁽⁷⁾) liikmesriikidega, sest perekonnaõiguse materiaalõiguslikud küsimused kuuluvad nende pädevusse;

⁽⁵⁾ Euroopa Komisjoni presidendi kõne olukorrast Euroopa Liidus 2020.

⁽⁶⁾ 2021/2679(RSP)

⁽⁷⁾ Kohtuotsuses asjas C-673/16 selgitas Euroopa Kohus, et vaba liikumise direktiivis kasutatud mõiste „abikaasa“ kehtib ka samasooliste partnerite kohta.

27. kutsub kohalikke omavalitsusi üles saatma oma LGBTIQ-kogukondadele positiivse signaali, näidates üles julgust kehtestada ambitsioonikad LGBTIQ toetusmeetmed ja alustada muudatusi altpoolt, nagu tehti näiteks Torinos,⁽⁸⁾ kus linnavalitsus tunnistab ametlikult samasooliste registreeritud kooselu, kuigi selles küsimuses puudusid riiklikud sätted kuni 2016. aastani. Sellest ajast alates on Torino olnud jätkuvalt teerajaja, tunnistades samasooliste paaride seaduslikku vanemlust, kuigi siseriiklikus õiguses selliseid sätteid ei ole;

LGBTIQ-noorte aitamine ELis

28. tunnistab, et LGBTIQ-noored on Euroopas eriti haavatavad, sest nad puutuvad juba varajases east kokku diskrimineerimise, ohvristamise, häbimärgistamise ja väärkohtlemisega. Neil on raskusi oma seksuaalse sättumuse avalikustamisega oma perekonna ja kogukondade ees ning nad kannatavad ametnike ja laiema ühiskonna piiratud arusaamise tõttu LGBTI+-inimeste probleemidest ning vaimse, füüsilise ja seksuaaltervisega seotud mureküsimustest;

29. tunneb heameelt komisjoni tervikliku lapse õiguste strateegia üle, mis avaldati 24. märtsil 2021 ja millega LGBTIQ-lastele tagatakse oma isiksuse vaba väljaarenemine ja juurdepääs kaitstud õigustele. See hõlmab peredele teabe ja juhiste andmist, et nad saaksid toetada alaealiste täielikku ja terviklikku arengut. Samuti toetab komitee selgesõnaliselt heade tavade vahetamist selleks, et lõpetada intersooliste imikute ja noorukite mitte eluliselt vajalikud operatsioonid ja meditsiinilised sekkumised, mille eesmärk on viia nad kooskõlla meeste või naiste tüüpilise määratlusega ilma nende või nende vanemate täieliku teadliku nõusolekuta;

30. nõuab tungival, et liikmesriigid hindaksid oma riiklikes LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse kavades poliitikat ja tavasid, mis kahjustavad LGBTIQ-inimesi, eriti noori, või suurendavad veelgi nende võõrandumist. Komitee kutsub liikmesriike üles toetama kohalikke kogukondi, pakkudes tõrjutud noorte abistamiseks asjakohaseid teenuseid, näiteks neile turvalise keskkonna loomine, ning tagama võrdsed töövõimalused ja kaasavad töökeskkonnad, kujutama LGBTIQ-inimesi positiivses valguses ning kindlustama nende kultuuris, ühiskonnas ja spordis osalemise;

31. hoiatab, et LGBTIQ-inimeste kodutus on Euroopas varjatud probleem, samuti ilmneb olemasolevatest piiratud uuringutest,⁽⁹⁾ et LGBTIQ-kogukonna üldiselt ja eriti asjaomaste noorte osakaal kodutute seas on liiga suur: hinnanguliselt 25–40 % noortest kodututest on LGBTIQ-inimesed⁽¹⁰⁾. Seepärast kutsub komitee üles pöörama sellele probleemile erilist tähelepanu ka kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi raames;

32. juhib tähelepanu vajadusele võrdse tööalase kohtlemise direktiivi rangelt rakendada ning selle rakendamist hoolikalt jälgida ja hinnata. Komitee väljendab heameelt selle üle, et komisjon hindab ja jälgib kehtivaid õigusakte ning esitab seejärel 2022. aastal kõik selle põhjal vajalikud õigusaktid, eelkõige võrdõiguslikkust edendavate asutuste rolli kohta;

33. kutsub Euroopa Komisjoni, riigivalitsusi ning piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi üles suurendama noorte LGBTIQ-kodutute kui sotsiaalse tõrjutuse ülima vormi nähtavust ning looma Krakówi ja Berliini eeskujul oma kogukondadesse noortekeskusi ja varjupaiku;

COVID-19 mõju LGBTIQ-inimeste elule

34. märgib, et COVID-19st tingitud tervise- ja ühiskonnakriis tekitab LGBTIQ-kogukonnale tõsiseid probleeme ja riske. Hiljutiste uuringute kohaselt⁽¹¹⁾ kuuluvad nende hulka vaimse tervise halvenemine ja raskused tervishoiuteenuste kättesaadavusega, suurenenud vaenukõne ja perevägivald, raskused juurdepääsul avalikele abiprogrammidele, sealhulgas eluaseme, toidu ja toimetuleku toetuseks, samuti juurdepääsul õigusemõistmisele, registrisse kandmisele ja muudele õigusmenetlustele;

35. kiidab mõnes kogukonnas kasutusele võetud tugiprogramme, mille eesmärk on pakkuda veebipõhist psühholoogilist abi, vabaõhutegevusi, juurdepääsu tervishoiuteenustele, munitsipaalalamutele, turvakodudele ja lisarahastamisele. Komitee kutsub riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi üles tagama, et hädaabi- ja taastemeetmed oleksid mitte-diskrimineerivad;

⁽⁸⁾ Torino munitsipaal määrus, 2010.

⁽⁹⁾ Euroopa kodututega tegelevate riiklike organisatsioonide liit AISBL, LGBTIQ Homelessness, sügis 2017, ning lesbide, geide, biseksuaalide, trans-, intersooliste, mittebinaarsete ja queer-noorte (LGBTIQ) kodutuse 2019. aasta uuring Euroopas.

⁽¹⁰⁾ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/COVID19%20_Impact%20LGBTI%20people.pdf

⁽¹¹⁾ [covid19-lgbti-assessment-2020.pdf](https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/covid19-lgbti-assessment-2020.pdf) (ilga-europe.org)

Edasised sammud

36. nõuab tihedamat ja faktidel põhinevat dialoogi valitsusasutuste ja sidusrühmade vahel kõigil tasanditel ja piiriüleselt, pöörates erilist tähelepanu LGBTIQ-inimeste isiklike kogemustele ning süvalaiendades LGBTIQ-kogukonna teemasid olemasolevatesse ja uutesse poliitikameetmetesse, tagades sellega, et võetakse teadlikke ja nõuetekohaselt kohandatud poliitikameetmeid, mis kajastavad mitmekesisust;
37. kordab ⁽¹²⁾ üleskutset rohkem rakendada valdkondadevahelist lähenemisviisi ja ühendada läbipõimunud meetmed positiivsete valdkondlike meetmetega;
38. toetab kõiki jõupingutusi intersooliste ja transsooliste inimeste konversioonravi ja nende suhtes läbi viidava sunniviisilise meditsiinilise sekkumise (sealhulgas intersooliste inimeste suguelundite moonutamine ja sundsteriliseerimine) ärahoidmiseks. Komitee kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles lõpetama need algatused, kui need toimuvad nende territooriumil, ning eraldama rahalisi vahendeid selliste tavade lõpetamiseks, pöörates erilist tähelepanu lastele ja noorukitele;
39. tunnustab Euroopa Komisjoni lähenemisviisi edendada sootunnustamist käsitlevate õigusaktide ja enesemääramispõhimõttele tuginevate menetluste heade tavade vahetamist ning tunneb heameelt, et algatati sektoriülene dialoog eesmärgiga suurendada teadlikkust trans- ja mittebinaarsetest identiteetidest ning intersoolistest inimestest ning ergutada kaasatust kõigis asjakohastes meetmetes ja menetlustes;
40. nõuab paremat kaitset transsooliste inimestele, kes kogevad jätkuvalt eriti ulatuslikku diskrimineerimist, vägivalda ja tagakiusamist. Hiljutise uuringu kohaselt ⁽¹³⁾ on uuringus osalenud 31 riigist ainult 13-s vastu võetud siseriiklikud õigusaktid, millega pakutakse vähemalt teatud tasemel kaitset sooidentiteedi ja/või sootunnuste alusel diskrimineerimise eest;
41. märgib pakulist vajadust mitmetasandilise valitsemise ja partnerluste järele. Komitee toetab täielikult Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi tööd kohalike omavalitsuste rolli ja vastutuse alal LGBTI-inimeste kaitsmisel ning kutsub neid üles esitama tulemused komiteele;
42. nõuab, et tunnustataks soo korrigeerimisega seotud tervishoiuteenuste kättesaadavuse tähtsust. Soo korrigeerimisega seotud tervishoiuteenused on elupäästvad ja neid tuleb sellisena käsitada. COVID-19 pandeemiat ei saa kasutada põhjusena lükata edasi mis tahes tervishoiuteenuste osutamist, sealhulgas soo korrigeerimisega seotud ravi ja pooleliolevat ravi, nendega viivitada või piirata neile juurdepääsu;
43. pakub abi nii Euroopa Komisjonile asjakohaste kohalike ja piirkondlike parimate tavade kogumisel ning oluliste Euroopa õigusaktide rakendamisel kohapeal kui ka Euroopa Parlamendile, eriti selle LGBTI laiendatud tööruhmale;
44. kutsub Euroopa Komisjoni tungivalt üles toetama teadustegevust, et uurida geograafilisi erinevusi LGBTIQ-inimeste aktsepteerimisel, eesmärgiga täiustada väljaspool linnapiirkondi diskrimineerimise vastu võitlemise meetodeid;
45. leiab, et komitee osalemisel kaasava pealinna algatuse loomises oleks märkimisväärne lisaväärtus, ja kutsub seepärast taas üles kaasama komitee ametlikult igal aastal ühe või mitme Euroopa kaasamise pealinna nimetamise ja Euroopa Nõukogu riiklike LGBTI kontaktpunktide võrgustiku tegevusse;
46. kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste täieliku kaasamise LGBTIQ võrdõiguslikkuse riiklike kavade väljatöötamisse, rakendamisse ja järelevalvesse;
47. nõustub ühinema Euroopa Komisjoni lähenemisviisiga näidata eeskuju ja püüelda täielikult kaasava töökeskkonna poole ning nõuab järelevalvet meetmete üle, millega kahjustatakse LGBTIQ-töötajate huve Euroopa institutsioonides;

⁽¹²⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“, oktoober 2020.

⁽¹³⁾ Euroopa Komisjoni uuring „Trans and Intersex Equality in Europe – A Comparative Analysis“, 2018.

48. kutsub kõiki poliitilisi liidreid üles näitama eeskuju ja mõistma avalikult hukka igasuguse diskrimineerimise, homfoobsed ning trans- ja interfoobsed väljendused ning ahistamise ja vägivalda, mis põhineb seksuaalsel sättumusel või sooidentiteedil, sooväljendusel või sootunnustel;
49. rõhutab vajadust koolitusmeetmete ja teabekampaaniate järele igas vanuses ja taustaga inimeste jaoks ning vajadust tugevdada avalikke teenuseid, suurendada tugispetsialistide suutlikkust ja tõhustada ohvrikeskset juurdepääsu õigusemõistmisele;
50. rõhutab universaalse seksuaalhariduse rolli stereotüüpide ja diskrimineerimise vastu võitlemisel, LGBTIQ-kogukonna liikmetest positiivse kuvandi loomisel ja tunnustamise õhkkonna kujundamisel. Kõik rünnakud haridustöötajate vastu tuleks hukka mõista;
51. ootab uusi ettepanekuid projektide võimaliku rahastamise kohta kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi raames, et võidelda LGBTIQ-inimeste vastu suunatud läbipõimunud diskrimineerimise ja ebavõrdsuse ning soolise kallutatuse ja muude stereotüüpide vastu;
52. nõuab rahaliste vahendite loomist eesmärgiga toetada LGBTIQ-inimeste kodanikuühiskonna organisatsioone mitte ainult projektipõhiselt ning pakkuda finantstoetust võrdõiguslikkuse ja mitmekesisuse programmidele omavalitsustes ja piirkondades, kus valitsus on LGBTIQ-kogukonna suhtes eriti vaenulikult meelestatud;
53. kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama, et Euroopa vahendeid ei eraldata juhul, kui toetusesaaja rakendab struktuurse diskrimineerimise mehhanisme, ja et rahastamine peatatakse või võetakse tagasi, kui see hiljem tuvastatakse. Komitee arvates võib selliste meetmete tõestatud jõud koos dialoogiga luua täielikult kaasava Euroopa Liidu;
54. kutsub komitee liikmeid ning teisi kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles siseriiklike õigusaktide puudumisel kehtestama mitmekesisuse, vastastikuse aktsepteerimise ja austuse edendamise eesmärgil kohalikud sätted diskrimineerimise tõrjumiseks ja õigusliku vaakumi kõrvaldamiseks.

Brüssel, 14. oktoober 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – HÜBRIIDREŽIIM – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
146. ISTUNGJÄRK, 12.10.2021–14.10.2021

Euroopa Regioonide Komitee arvamuse eelnõu teemal „Euroopa digiidentiteet“

(2022/C 61/09)

Raportöör:	Mark WEINMEISTER (DE/EPP), komitee liige, Hesseni liidumaa Euroopa asjade riigisekretär
Viitedokument:	„Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega“ COM(2021) 281 final

I. SOOVITUSED MUUDATUSETTEPANEKUTEKS

Muudatusettepanek 1

COM(2021) 281 final

Artikli 1 lõige 4

Määrus (EL) nr 910/2014

Soovitus 5

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
Varjunimed e-tehingute tegemisel Ilma et see piiraks siseriikliku õiguse kohast varjunimede õiguslikku toimet, ei keelata e-tehingute tegemisel varjunimede kasutamist.	Varjunimed e-tehingute tegemisel Ilma et see piiraks siseriikliku õiguse kohast varjunimede õiguslikku toimet, ei keelata e-tehingute tegemisel ega ka sotsiaalvõrgustike kasutamisel varjunimede kasutamist.

Motivatsioon

Sotsiaalvõrgustikud ei tohi registreerimisel keelata pseudonüümide kasutamist viitega Euroopa digiidentiteeditaskule.

Muudatusettepanek 2

COM(2021) 281 final

Artikli 1 lõige 7

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 6a lõige 1

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
Tagamaks, et kõigil liidu füüsilistel ja juriidilistel isikutel on turvaline, usaldusväärne ja sujuv juurdepääs piiriülestele avalikele ja erateenustele, väljastab iga liikmesriik 12 kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist Euroopa digiidentiteeditasku.	Tagamaks, et kõigil liidu füüsilistel ja juriidilistel isikutel on turvaline, usaldusväärne ja sujuv juurdepääs piiriülestele avalikele ja erateenustele, väljastab iga liikmesriik 24 kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist Euroopa digiidentiteeditasku.

Motivatsioon

Kogemused on näidanud, et Euroopa digiidentiteeditaskust võib saada IT-rünnakute oluline sihtmärk. Sellises tundlikus isikuandmete keskkonnas on kvaliteet kiirusest olulisem. Rakendamise tähtsajad riigi tasandil on liiga lühikesed (need sõltuvalt osaliselt ka küberturvalisuse 2. direktiivi sätetest). Seetõttu on tarvis pikemat ülemineku perioodi.

Muudatusettepanek 3

COM(2021) 281 final – 1. osa

Artikli 1 lõige 7

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 6a lõige 12 (uus)

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
	<i>Euroopa digiidentiteeditasku tehakse alla 18-aastastele isikutele kättesaadavaks üksnes juhul, kui nende isikusemasus on tõendatud alaealise eest vastutavale seaduslikele esindajale väljastatud elektroonilise isikutunnistuse abil.</i>

Motivatsioon

Euroopa digiidentiteeditasku on isikut tõendav dokument nii internetis kui ka väljaspool seda. Alaealisi ei saa täielikult vastutusele võtta ega panna kandma õiguslikke tagajärgi.

Muudatusettepanek 4

COM(2021) 281 final – 1. osa

Artikli 1 lõige 7

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 6c lõige 5

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 3 osutatud avalike või erasektori asutuste nimed ja aadressid. Komisjon teeb selle teabe liikmesriikidele kättesaadavaks.	Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 3 osutatud avalike või erasektori asutuste nimed ja aadressid. Komisjon teeb selle teabe liikmesriikidele kättesaadavaks kuue kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist.

Motivatsioon

Muuta määruse (EL) nr 910/2014 artikli 6c lõiget 5, kuna on asjakohane sätestada maksimaalne teatamise aeg.

Muudatusettepanek 5

COM(2021) 281 final

Artikli 1 lõige 9

Määrus (EL) nr 910/2014

Soovitus 7

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
[„12 kuu jooksul pärast [...] jõustumist [...]“.	[„24 kuu jooksul pärast [...] jõustumist [...]“.

Motivatsioon

Kogemused on näidanud, et Euroopa digiidentiteeditaskust võib saada IT-rünnakute oluline sihtmärk. Sellises tundlikus isikuandmete keskkonnas on kvaliteet kiirusest olulisem. Rakendamise tähtsajad riigi tasandil on liiga lühikesed (need sõltuvalt osaliselt ka küberturvalisuse 2. direktiivi sätetest). Seetõttu on tarvis pikemat üleminekuperioodi.

Muudatusettepanek 6

COM(2021) 281 final

Artikli 1 lõige 11

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 10a lõige 4

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
Komisjon avaldab artiklis 6d osutatud nimekirjas tehtud muudatused põhjendamatu viivitusega <i>Euroopa Liidu Teatajas</i> .	Komisjon avaldab artiklis 6d osutatud nimekirjas tehtud muudatused põhjendamatu viivitusega <i>Euroopa Liidu Teatajas ja teeb need muudatused kättesaadavaks eraldi loetelus</i> .

Motivatsioon

Selge loetelu (piiratud loetelu) peaks kasutamist hõlbustama.

Muudatusettepanek 7

COM (2021) 281 – 1. osa

Artikli 1 lõige 12

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 11a lõige 4 (uus)

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
	<i>Liikmesriigid tagavad ainulaadsete identimisvahendite abil, et ühelegi kodanikule ei väljastata kahte või enamat Euroopa digiidentiteeditaskut mitme kodakondsuse või elukoha alusel eri liikmesriikides.</i>

Motivatsioon

Tuleks tagada, et kodanikud, kellel on ELi eri liikmesriikides mitu kodakondsust ja/või elukohta, saavad endiselt ainult ühe Euroopa digiidentiteeditasku.

Muudatusettepanek 8

COM (2021) 281 – 1. osa

Artikli 1 lõige 14

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 12a lõige 3

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 1 osutatud avalik-õigusliku või eraõigusliku asutuse nimed ja aadressid. Komisjon teeb selle teabe liikmesriikidele kättesaadavaks.	Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 1 osutatud avalik-õigusliku või eraõigusliku asutuse nimed ja aadressid. Komisjon teeb selle teabe liikmesriikidele kättesaadavaks kuue kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist .

Motivatsioon

Muuta määruse (EL) nr 910/2014 artikli 12a lõiget 3, kuna on asjakohane sätestada maksimaalne teatamise aeg.

Muudatusettepanek 9

COM(2021) 281 final

Artikli 1 lõige 29

Määrus (EL) nr 910/2014

Artikli 30 lõige 3a

Komisjoni ettepaneku tekst	Euroopa Regioonide Komitee muudatusettepanek
Lõikes 1 osutatud sertifitseerimine kehtib viis aastat ja sõltub korrapärasest haavatavuse hindamisest iga kahe aasta tagant. Kui tehakse kindlaks puudused ja neid ei kõrvaldata, võetakse sertifikaat tagasi.	Lõikes 1 osutatud sertifitseerimine kehtib viis aastat ja sõltub korrapärasest haavatavuse hindamisest iga kahe aasta tagant. Kui tehakse kindlaks puudused ja neid ei kõrvaldata, võetakse sertifikaat tagasi. Sertifikaadi taastamine võib toimuda kõige varem pärast kaheaastast ooteaega ja uut haavatavuse hindamist.

Motivatsioon

Taastamise keeluperiood tundub mõistlik, kuna pärast põhjalikku tehnilist uuendamist peaks olema võimalik puudused kõrvaldada.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatus

1. toetab Euroopa digiidentiteeditasku ideed. Selline digiidentiteeditasku peaks võimaldama kodanikel ka mobiilsete vahendite abil tõendada oma identiteeti, et pääseda juurde internetipõhiste avaliku halduse teenustele, vahetada digitaalseid dokumente või tõendada üht konkreetset isiklikku tunnust, näiteks vanust. See on võimalik ilma nende isikut või muid isikuandmeid avalikustamata;

2. kiidab heaks Euroopa Komisjoni ettepanekud luua Euroopa digitaalne identiteet, et muuta Euroopa digiidentiteeditasku terviklikumaks, ning eIDASe määruse vajaliku muutmise. Euroopa digiidentiteeditasku ei piirdu üksnes isikuandmetega kitsamas mõttes (EUid), vaid peaks sisaldama ka muid (sealhulgas ametlikke) elektroonilisi dokumente, nagu näiteks juhiluba või haridusala kvalifikatsioon;

3. toetab Euroopa Komisjoni eesmärki arendada edasi eIDASe määrust majanduses kasutamiseks, pidades silmas muutuvaid turundõudeid, jätkates samal ajal olemasolevate riiklike deklareeritud identifitseerimisvahendite kasutamist. Turvalised e-identimissüsteemid on eriti olulised haldusmenetluste digiteerimiseks;

4. nõuab Euroopa Komisjoni ettepanekus Euroopa digiidentiteedi kohta selgeid andmekaitsetsätteid, mis peaksid järgima isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud põhimõtteid, eelkõige seoses andmemajanduse, andmekaitse ja piisava põhjendusega, ning tagama kasutajatele võimaluse kontrollida, milliseid andmeid nad soovivad jagada ja kellega;

5. näeb Euroopa digiidentiteeditaskut selle universaalse ja eelkõige mobiilse kasutamise viisi tõttu vahendina, mis peaks lihtsustama ühiskonnaelus osalemist; tänu selle kasutamisele kogu ELis võib sellest saada element, mis aitab kaasa ELi iga kodaniku teadlikkusele oma Euroopa identiteedist;

Eelised kodanike jaoks

6. peab Euroopa digiidentiteeditasku loomist suurepäraseks võimaluseks kinnitada kodanike seas füüsiliselt tajutav ja praktiliselt kasutatav ELi identiteet ka ühtsel turul. Euroopa digiidentiteeditasku loob kõigile asjaosalistele konkreetse siduva identifitseerimisvormi, mille sümbolne tähendus on oluliselt suurem selle puhttehnilisest kasulikkusest;

7. märgib, et Euroopa digiidentiteeditasku on peamiselt mobiilseks kasutuseks mõeldud tehnoloogia, mis suudab säilitada oma funktsionaalse kasutatavuse ka praeguste seadmete (nutitelefonid ja -kellad) edasiarendamisel. Edasised arengud, nagu digitaalsed prillid (nt liitreaalsuse prillid või digitaalsed avatarid) või muud digitaalsed igapäevased seadmed, peaksid saama Euroopa digiidentiteeditasku kaudu toimida asjakohase liidese kaudu (vajadusel optiliselt);

8. soovib arendada ja kasutusele võtta Euroopa e-identiteedi ja Euroopa digitasku, et pakkuda kodanikele tõelise piiriülese lisaväärtusega teenuseid;

9. rõhutab, et peab olema tagatud kõigi kasutajate suveräänsus ja mittediskrimineerimine ja seega soovib teatistes täpsustada, et füüsilistele isikutele teenuste osutamisel ei tohiks olla kaudset sundi Euroopa digiidentiteeditasku kasutamiseks. Kasutamine on põhimõtteliselt vabatahtlik;

10. rõhutab, et Euroopa digiidentiteeditaskut tuleks käsitleda kui pakumist kodanikele, et kodanikuühiskond selle hästi vastu võtaks;

11. kutsub üles esitama lihtsat kavandamist käsitlevat soovitus, mis läheks kaugemale andmekaitsest ja juurdepääsetavusest, sest see võimaldaks Euroopa digiidentiteeditasku kasutada ka kergemate puuetega või keeleoskuseta inimestel (nt piktogrammide kasutamise suurendamise kaudu);

12. soovib kehtestada eeskirjad, mis käsitlevad digitaalse identiteedi kasutamist alaealiste poolt ning eestkoste- või hooldusaluste poolt ning digitaalse identiteedi käsitlemist surma korral;

Majandusringkondade kaasamine

13. on seisukohal, et tehnoloogialiidrite tihe kaasamine tööstuseeskirjade lõdvendamise kaudu on eriti oluline edu saavutamiseks. Ainult turupõhine lähenemisviis tagab ELis õiges ulatuses kasutamise;

14. tuleb meelde majandusliku kasutatavuse olulist aspekti e-makseliidest (Paypal, Google/Apple-Pay, SWIFT jne) toimimise kaudu, mille kasutamine majandustehinguteks põhineb praegu kasutajakontodel. Euroopa digiidentiteeditasku puhul tuleks arvestada asjakohaseid eeskirju seoses „rahapesu“ ja „digitaalse raha“ (Bitcoin, Ethereum, digitaalne euro jne) mõistetega;

15. palub, et Euroopa digiidentiteeditasku majanduslikul kasutamisel võetaks arvesse kahte olemasolevat ja sisuliselt konkureerivat ärimudelit.

Ühelt poolt on need suured ülemaailmsed sotsiaalvõrgustikud, kellel on põhjendatud huvi valideerida oma pseudokontod võimalusel avaliku sektori asutuse kaudu. See õõnestaks aga interneti kasutamise vabadust ja suunaks kasutajad interneti kaitstud alalt pimevõrku. Komitee arvates ei saa see olla kuidagi soovitatav.

Teisest küljest on olemas identiteediteenuse pakkujad, kes teevad Euroopa digiidentiteeditaskuga konkureerivaid pakkumisi, kasutades ka avaliku sektori asutuse poolt kinnitatud identiteeti;

16. soovitab, et kui identiteeti kasutatakse juurdepääsuks ettevõtjate poolt, tuleks juurdepääsu kõlblikkuse kontrollimise meetodika välja töötada turvalise sertifikaadi abil nii, et sertifikaadi kehtivus oleks ajaliselt piiratud ja/või seda kontrollitaks. Komitee kiidab heaks sarnased mõtted usaldusteenuse osutajate kohta, kuid juhib tähelepanu sellele, et õigustust, miks institutsioonid või organisatsioonid nõuavad Euroopa digiidentiteeditasku kaudu andmeid, tuleb kaitsta kuritarvitamise eest;

17. märgib, et mõnes liikmesriigis on digitaalsed lahendused avaliku ja erasektori jaoks juba välja töötatud ja kasutusel. Need riigipõhised eripärad tuleks võimalikult suures ulatuses integreerida Euroopa e-identiteeti. Esiteks tooks olemasolevate süsteemide muutmine kaasa märkimisväärse haldus- ja finantskoormuse. Teiseks on nende liikmesriikide kodanikud aastate jooksul saavutanud suure usalduse olemasolevate süsteemide vastu, mida ei tohiks ohustada Euroopa e-identiteedi kasutuselevõtmine;

Rakendamine ja liikmesriikide osalemine

18. soovitab tungivalt rakendada liikmesriikide ekspertide tihedat kaasamist seoses komisjoni seadusandlikus ettepanekus liikmesriikidele esitatud soovitusel töötada välja ühised vahendid kooskõlastatud lähenemisviisi jaoks, et luua Euroopa digiidentiteeditasku jaoks vajalik tehniline raamistik.

Seejuures tuleks arvestada olemasolevaid parimate tavade näiteid, nagu riiklike digitaalse identiteedi ja turvalise digitaalse identiteedi projektide tulemused ja kogemused;

19. peab vajalikuks, et planeerimisel tekkivate kulude kaalumisel kogutaks kokku ka riiklikud parameetrid ja ühendataks need ELi- üldisesse kavasse, milles kajastuvad õiglaselt kaasnevad kulud. Eelkõige tuleks lisaks ELi ajakavale koguda ja lisada riiklikud rakendamise ajakavad;

20. nõuab, et üldises planeerimises võetaks arvesse inim- ja rahaliste ressursside kulutusi rakendamisele rahvusriikides ning kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes. Euroopa digiidentiteeditasku kujuneb edukaks juhul, kui seda saab kasutada piisavalt sageli.

Lisaks ettevõtjatele on siin keskne roll kõigi tasandite haldusasutustel. Neid kaasatakse üha enam nende enda tegevuse tõttu, aga ka komisjoni algatuste kaudu. ELi teenuste direktiiv ja ka ELi ühtne digivärv annavad väärtusliku panuse ELi ühtse turu digitaliseerimisse;

21. soovitab rakendamise välja kujundada järk-järguliselt, seda eelkõige käivitamisetaapis. See on oluline seoses seni osaliselt reguleerimata majanduse täiesti uudse kaasamisega elektroonilise identiteedi kasutamisse „märkimisväärsel“ kuni „kõrgel“ usaldusväärsuse tasemel praeguse eIDASe edasiarendamise kontekstis;

Andmekaitse ja küberturvalisus

22. hoiatab Euroopa digiidentiteeditasku rakendamise kiirustamise eest tehniliste ohtude tõttu, mis on seotud identiteediandmete tsentraliseeritud säilitamisega peamiselt mobiilses rakenduses. Sellist lahendust peetakse kahtlemata paljude küberrünnakute oluliseks sihtmärgiks ja seetõttu peab see praeguste ohtude eest kaitstud olema;

23. rõhutab, kui oluline on asjakohaselt määratleda digiidentiteeditasku ja e-identimise süsteemide sertifitseerimissüsteemid, mida ei peaks välja töötama mitte äriüksus, vaid Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA) tihedas koostöös eksperdirühmade, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajatega;

24. juhib tähelepanu ohule, et eri tasemel konfidentsiaalsusega identiteetid võidakse ühendada keskselt üheks tehniliseks komponendiks. Kui neid võivad volitamata kasutada kolmandad isikud, tekitab see volitatud kasutajatele märkimisväärsed ohtusid. Lisaks materiaalsele kahjule on mõeldav ka maine ja au kahjustamine. Sihipärane suunatud andmepüük võib samuti põhjustada olulist järelekahju;

25. nõuab Euroopa digiidentiteeditasku tehnilist rakendamist nii, et see oleks piisavalt kaitstud küberrünnakute vastu ning et sobivad blokeerimisvahendid ja spetsiaalsed turvalised varusüsteemid võimaldaksid õiguste omajal need turvaliselt taastada.

Euroopa digiidentiteeditasku tugevdamine peab olema pidev protsess. Sisseprojekteeritud turvalisus on püsiva eduga kasutamise alus ning samuti oluline kasutavate ettevõtjate jaoks, mistõttu tuleks see ette näha juba töövahendite pakettis;

26. on seisukohal, et lisaks andmekaitset, juurdepääsetavust ja küberturvalisust puudutavatele nõuetele on edu otsustavaks teguriks meetodiliselt järjepidev lahendus, mis sisaldab kasutajate sihtrühmale kohandatud teavet ja dokumente;

27. teeb ettepaneku, et siduvate eeskirjade kaudu tuleb teenuseosutajatele tagada lihtsal ja läbipaistval viisil juurdepääs Euroopa digiidentiteeditasku andmetele, kasutades ühtseid vahendeid (nt töölaud), ning teha need kasutajatele nähtavaks;

28. nõuab, et Euroopa digiidentiteeditasku projekt kavandataks viisil, mis on kooskõlas Euroopa digitaalse vastupanuvõime eesmärgiga ja edendab Euroopa digitaalse suveräänsuse eesmärki;

29. nõuab, et kaalutaks, mil määral saab luua üldise tehnilise aluse, pakkudes ELi sertifitseeritud ja avatud lähtekoodiga töövahendeid Euroopa digiidentiteeditasku põhifunktsioonide jaoks; EL peaks seejärel koordineerima töövahendite haldamist ja edasiarendamist;

Kasutusprotsessides osalemine

30. soovib Euroopa digiidentiteeditasku konkreetsetesse rakendustesse ülevõtmisel nõuda järjepidevat kasutamist protsessipõhisel kujul, mis on arusaadav kasutajate sihtrühmale.

Euroopa digiidentiteeditasku lisatakse kasutusstsenariumidesse kui homogeenne komponent, millel on konkreetsed rakendusliidesed andmete edastamiseks, ning seda esitletakse nähtavalt ELi tootena ainulaadse sümbolika ja disaini kaudu;

31. teeb ettepaneku ühtlustada Euroopa digiidentiteeditaskule juurdepääsu standardid, et kasutamine ja juurdepääs muutuksid kasutajatele rutiiniks. Seejuures tuleb arvestada võimalikult väheste andmete kogumise nõudeid. Ühelt poolt lihtsustab see rutiin kasutamist ning teiselt poolt võimaldab see isegi vältida kasutamist IT-valdkonnas vähesel kogemusega isikute poolt;

Teabevahetus ja vastuvõtt

32. peab vajalikuks korraldada ulatuslik teavituskampaania, et jõuda ELi elanikeni, tutvustades aktiivselt Euroopa digiidentiteeditasku ja selle pakutavaid võimalusi ELi siseturul kasutamiseks, samuti andmekaitse ja andmeturbe kaitsemeetmeid; viitab sellele, et kiire internetiühendus Euroopa Liidus kõigi jaoks, kaasa arvatud maapiirkondades ja äärepoolsemates piirkondades, kujutab endast põhieeldust selleks, et kodanikud Euroopa digiidentiteeditasku omaks võtaksid ja seda kasutaksid.

33. pooldab Euroopa digiidentiteeditasku algse kasutamise kaudu ELi- identiteedi laiendamist kogu maailmas, kaasates sellised funktsioonid nagu pass (nt viisade digitaalne hoiuleandmine) või ELi ametlik vaksineerimistõend. Selles mõttes peaksid sõlmivad lepingud võimaldama Euroopa digiidentiteeditasku kasutamist koos selles sisalduvate andmetega ka väljaspool ELi;

34. nõuab tungival, et Euroopa Komisjon alustaks intensiivseid arutelusid ja läbirääkimisi seadmete tarnijatega Euroopa digiidentiteeditasku tehniliseks pakkumiseks lõppkasutajatele. Eesmärk on teha tehnoloogilised alused võimalikult kiiresti kättesaadavaks ka odavate seadmete sektoris.

Praegu on olemas esimesed keskmise hinnatasega ja kõrge kvaliteediga tootepereid, mille sertifikaat vastab Euroopa digiidentiteeditasku „märkimisväärsele“ usaldusväärse tasemele. Euroopa digiidentiteeditasku levitamiseks on mõttekas tagada ka tööstuse võimalikult suur kaasatus teenuseosutajana;

Subsidiarsus

35. märgib, et määruse ettepanek on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Selline kogu ELi hõlmav tehniline projekt avaldab soovitud mõju ainult siis, kui eeskirjad on piisavalt ühtsed. Konkreetne kujundus jääb siseriiklike eeskirjade pädevusse. Hinnata tuleb ainult töövahendite paketi valdkonnaüleseid vahendeid.

Brüssel, 12. oktoober 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

**Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus**
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET